

Isonkyrön Joulu 2001

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2002*

**Tervajoen
Kiviveistämö Oy**

puh. 06-478 7600
fax 06-478 7620

www.tervajoenkiviveistamo.fi

**Isonkyrön
seurakunta**

*toivottaa
Pohjankyrön kansalle
Joulurauhaa ja
Siunausta Vuodelle 2002*

*Rauhallista Joulua ja
Hyvinvointia
Vuodelle 2002*

toivottaa
Isonkyrön kunta

Isonkyrön Joulu 2001

SISÄLLYSLUETTELO

Tarvitsemme toinen toisiamme	Erkki Kuusikko	4
Anna Jumalan rakastaa	Raili Koponen	5
Markasta euroksi	Pirkko Viljanmaa	6
Jouluruno	Salme Muilu	7
Kuivalaisen kukkulan taistelut	Risto Knaapi	8-9
Kyläkauppa	Pirkko Viljanmaa	10-11
Tulta päin	Raimo Antelo	12-13
K.V.Pispala, kauppaa v 1904	Valma Pispala	14-15
Karjalaisten toimintaa	Raimo Kaksonen	16-17
Antti aisoilla ajaa.....	Eila Tuominen	18-19
Opettajamme Laimi Peltola	Paula Annala	20
Kun lapaset katosivat	Aune Kaksonen	21
Nuorisoseura nykyajassa	nimim. LE	22
Essunäyttely	Pirkko Viljanmaa	23
Arkielämän sankari	Paula Annala	24-25
Elämää 1700-luvulla	Tarja Ollila	26-27
Joulua vanhainkodissa	Anneli Nikula	28
Tarinoita Laurolan kylästä	Eila Tuominen	29
Paimenpoikia	Paula Annala	30
Tapahtui Isossakyrössä 2001		31-35
Yrittäjien vuosi 2001		36-37

Mahdatkohan enää muistaa,
että sinusta ja minusta,
pienestä hetkestä,
ja palasesta sydäntä-
palasesta sinua ja minua
ommeltiin joulun taika.

*Hyvää Joulua ja
Onnellista tulevaa vuotta*

TARVITSEMME TOINEN TOISIAMME

Maailmaa on ravistellut kuluneena syksynä ikävät terroristien iskut. Nämä iskut ovat lisänneet vielä maailman markkinatilanteen ja pörssikurssien heikentymistä ja tuoneet jo ongelmia myöskin isokyröläiseen toimintaympäristöön. Toivottavasti selviämme näistäkin teoista ja talousvaikutuksista pienillä vaurioilla.

Syksy on tuonut myöskin tullessaan uutta ajattelua Vaasan seudun elinkeinotoimintaan. Vaasan seudun elinkeinoyhtiö alkaa hahmottua, kun kunnissa valtuustot talousarviopäätöksillään varaavat rahaa yhtiön osakepääomaan. Tärkeää on, että asiassa edettäisiin myönteisessä ilmapiirissä. Yhtiön perustavassa kokouksessa on sitten katsottava laajasti toiminta-ajatusta, hallintoa, kehitysstrategiaa, toimintapolitiikkaa ja kehittämishankkeiden rahoitusta. Isokyröläisten veronmaksajien näkökulmasta on myöskin tärkeää, että selvitetään joidenkin nykyisten kehitysyhtiöiden, joissa kunta on mukana, suhde uuteen elinkeinoyhtiöön.

Edessä on ehkä uusi alku, josta lähdetään etsimään keinoja tiivistää seudullista yhteistyötä ja hakemaan uusia vaihtoehtoja. Edellytän, että yhtiön perustamistyö tehdään huolella. Työssä on saatava esiin kunkin kunnan reunaehdot, mutta myös kuntalaisten ja yrityselämän näkökulmat. Itselleni avainasia on madaltaa kuntien rajoja sekä uudistaa EU-elämässä elinkeinotoiminnan järjestelmää ja isompia yksiköitä.

Isonkyrön kunnan strategiana on olla asuinkunta. Olemme menestyksellisesti Isokyrö Bonuksella saaneet kuntaan asuntorakentamista. Bonus on käytössä ainakin kaksi seuraavaa vuotta. Kunnan omistuksessa on kaavoitettuja tontteja asuntorakentamiseen eri puolilla kuntaa.

Sama pätee myöskin teollisuustonttien saatavuudessa. Kaavoja kunnassa valmistellaan hyväksytyin ohjelman puitteissa ja ensi vuonna niitä tulee päättäjien käsittelyyn useita. Toivottavaa on tietenkin, että nämä alueet tulisivat mahdollisimman pian rakennettua.

Yhteiskunnan rakenne on muuttunut nopeasti, mutta kunnallinen päätöksenteko ja toiminta ovat pysyneet vuosikymmeniä samana. Joudumme etsimään uudentyypisiä rakenteita ja uusia tapoja tuottaa kunnalliset palvelut, jotta voimme taata isokyröläisille pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan etenemisen. Rakenteet kunnassa ja "poliittiset uskomukset" eivät saa olla esteenä kehittyvälle palvelutuotannolle, on sitten kysymyksessä esim. terveys-, sosiaali-, sivistys-, tai vaikka elinkeinotoiminta. Taloudelliset realiteetit on hyväksyttävä, ettemme ajaudu ulos "Kuntana, kuntien joukosta".

Nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa työn ilo on kadonnut yhä useammalta. Jaksaminen on tärkeää, tehdessämme työtä yrittäjänä, maanviljelijänä tai tehtaan työntekijänä. Meille jokaiselle yksittäiselle ihmiselle työhyvinvointi tuo elämänlaatua. Työhönsä tyytyväinen ihminen on motivoitunut ja tekee laadukasta työtä ja tulosta, mikä on kansakunnankin kilpailukyvyyn kannalta olennaista.

Että onnistumme tässä, täysipainoiset sosiaaliset yhteydet työn ulkopuolellakin ovat tärkeitä. Ne muodostavat voimavarojen lähteen ja ovat pohjana omalle työlle ja toimintakyvylle. Näitä voimavaroja tarvitsemme isokyröläisessä toiminnassa. Tarvitsemme kotitekoisia ideoita ja ennenkaikkea toimintaa oman kuntamme ja elinympäristömme kehittämiseen.

Toivotan kaikille lehden lukijoille
Hyvää Joulua ja menestyksellistä vuotta 2002

Erkki Kuusikko
Elinkeino ja kaavoitusjaoston puh.joht.

Anna Jumalan rakastaa...

Olen kuullut kerrottavan koulukodista joululomalle lähtevistä lapsista. Viimeisellä tunnilla opettaja kysyi, mitä te kotona aiotte tehdä? Lapset kertoivat innoissansa: "...saan leipoa äidin kanssa joulupullaa ja pipareita...", "...haen isän kanssa joulukuusen...", monia, monia jouluun liittyviä hyviä asioita tuli esille ja alkoi jo tuoksua ihan joululta. Yksi pieni tyttö oli aivan hiljaa, kuin sivusta seuraaja. Opettaja huomasi sen ja kysyi; Mitäs sinä aiot tehdä, kun pääset kotiin? Arkana, mutta onnellisena lapsi vastasi, - "...minä olen vain ja annan äidin rakastaa..." "

Työn ja kiireen keskelle taitaa tämä joulutervehdys sinulle tulla. Paljon pitäisi vielä ehtiä tehdä ja valmistaa, niinhän se on. Joulusta jouluun tuo tuttu kiire tempaa mukaansa, vaikka olisimme kuinka päättäneet ottaa rauhallisesti.

*Haluaisitko ihan pieneksi hetkeksi pysähtyä ja kokea JOULUN. Tajuta sisäisesti **Jumalan Lahjan**. Työn keskelle, yön pimeyteen se joulu paimenillekin annettiin. Yhtäkkiä Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään ja heidän pelkoonsa kuului Jumalan viesti: "Älkää pelätkö .. teille on syntynyt Vapahtaja "*

Mitä tämä merkitsee meille vuoden 2001 joulun viettoon valmistuville? Eikö sitä, että meidän ei tarvitse kurkottautua tulevaisuuteen toivossa, että Jumala kerran lähettäisi Vapahtajan pelastajaksemme. Me voimme katsella taaksepäin ja lukea, miten Jumala on jo täyttänyt lupauksensa.

"Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän. " Joh. 3:16

Monenlaisten vaatimusten ja syyllisyyden paineessa me tarvitsemme ehdotonta armahdusta. Olisiko tämän joulun evankeliumin sovellutus se, että mekin saamme "vain olla ja antaa Jumalan rakastaa. "

*avaa ovesi joulun tulla
sinun sydämes valloittaa
ei tarvitse yrittää olla
jotain suurta ja parempaa
saat tällaisena
tässä
tänään
kaiken lahjana omistaa
olla pyhä ja armahdettu*

sitä joulu tarkoittaa

Raili Koponen

"Silloin, kun en itse jaksakaan, kun on kaikki voima poissa kokonaan, tule sinä Jeesus, tällaisena jään, pienen lapsen lailla syliin lepäämään."

Markasta euroon

Vuoden 2001 vaihdetta odotetaan taas pienellä jännityksellä. Vuonna 1860 käyttöön otettu markka vaihtuu euroiksi. Tutun ja turvallisen markan katoaminen vaikuttaa jokaisen elämään. Sen yli ei päästä kuin vuosituhannen vaihteen millenniumista, että joku toinen sen hoitaisi. Jokaiselle tulee kuuden kertotaulu tutuksi. Jokaisen on muodostettava oma hintamielikuva, mitä maksaa maitolitra tai lomamatka euroina.

Yrityksille lankee iso vastuu markan vaihdoksesta. Vuodenvaihteessa pitää hallita taito muuttaa markat euroiksi. Kassalla asiakas maksaa markkoina ja vaihtorahat annetaan euroina. Helpoiten vaihto käy niillä yrityksillä, joilla kassakone tekee valmiin laskelman ja eurot voi laskea pöytään sentilleen. Varsin näppärä on myös pieni laskin, josta näppäilemällä saa oikean luvun jos ei päässä laskuun luota. Yritykset voivat hankkia lisäarvoa profiloitumalla niin, että hallitsevat luotettavasti rahan vaihdon kassalla. Ostajien käyttäytyminen tulee olemaan alkuaikoina hämmäntynyttä, voidaan jopa jättää kaupassakäynnit tekemättä. Ei lähdetä itseään nolaamaan ja kassajonojen tukkeeksi. Ymmärrystä varmasti riittää mokailijoillekin, kaikkihan ovat samassa veneessä. Sekä ostaja ja myyjä voivat tehdä tottumattomuuttaan virheitä.

Euroa voi tehdä tutuksi jo etukäteen muutamalla yksinkertaisella harjoituksella. Itselle luettelo perustuotteista ja perushinnoista sekä markkoina että euroina tuo jonkinlaisen käsityksen uusista hinnoista. Myös suuruusluokkien vertailu voi auttaa. Sisäinen hälytyskello ei toimi vielä euroina, siksi hintojen ja laskujen tavailu vie aikaa.

Yritykset maksavat euroontulolaskua muullakin tapaa. Monenlaista konekantaa on täytynyt uusia, esimerkiksi kassakoneita, tietokoneiden ohjelmia, hinnoittelulaitteita. Eikä sovi unohtaa työntekijöiden koulutukseen tai uuteen hinnoitteluun kulunutta aikaa. Kaikki nämä toimet ovat tuoneet ylimääräisiä laskuja yrittäjien menopuolelle.

Jouluostoksia voivat vielä niin asiakkaat kuin yrityksetkin tehdä rauhassa markoilla. Sen jälkeen tasaraha tai kortti on hyvä olemassa ostosmatkoilla. Mutta hyvin pian opimme ajattelemaan euroina, jos valuutan muuntaminen onnistuu meillä ulkomaanmatkoilla, ei se voi niin vaikeaa olla täällä Suomessakaan.

Toivotan kaikille sekä lukijoille että yrittäjille oikein rauhallista joulunaikaa.

Pirkko Viljanmaa
Isonkyrön Yrittäjät pj

Joulu

*Lämpöä, valoa, rauhaa.
Joulun maisemissa kiteilee
tähtiä.
tähtituhansia.*

*Sodan lieskat sammuvat,
viha antaa tilaa
rakkaudelle.*

*Jouluenkeli niin hauras,
särkymään altis.
Aistin pyhän, seimeltä
hohtavan valon.*

*Kuusen vihreä syli,
läheisten lämpö.*

Joulu puhkeaa kukkaan.

Salme Muilu

Kuivalaisen kukkulan taistelut 1941

Jatkosodan ensimmäinen tulikaste Kyrönmaan reserviläisten kohdalle sattui Kiteellä 12. ja 13. päivinä heinäkuuta 1941. Siellä on ollut ns Moskovan rauhan rajalinjan takana vihollisen lujasti varustama puolustuslinja. Pohjanmaan miehet ovat joutuneet murtamaan tiet auki Laatokan rantaa kohti. Kyrönmaan reserviläisten koettelemusten paikan nimi on ollut Kuivalaisen kukkula.

Kuivalaisen tukikohdan oli vihollinen lujasti varustanut. Tukikohta on molemmille osapuolille erittäin tärkeän tien päässä Kiteen kunnan entisellä alueella aivan rajan takana.

Kuivalaisen kukkulan valtaamisyrittäminen teki ensimmäiseksi "Vähänkyrön komppania".

Hyvin alkuun päässyt hyökkäys tyrehtyi kuitenkin kukkulalle vihollisen vastatoimien johdosta. "Isonkyrön komppania" joutui seuraavana päivänä tekemään hyökkäyksen kukkulan valtaamiseksi.

Edellisen päivän hyökkäys oli perustunut yllätykseen, toisena päivänä hyökkäystä edelsi melkoinen oman tykistön ja kranaatinheitinien 10 min tulivalmistelu vihollisasemiin.

Tämäkään hyökkäys ei johtanut kukkulan valtaamiseen, eteneminen päättyi kukkulalle, josta on vetäydytty tappioiden johdosta.

Kahden päivän aikana tuli suuria tappiota. Pataljoona menetti kaatuneina 49 ja haavoittuneina 115 sotilasta. Kyrönmaalaisten suurta järkytystä on lisännyt vielä se, että kaatuneet on väliaikaisesti haudattu Kiteen kirkkomaahan. Sotavainajat on kuljetettu kotiseudulle haudattavaksi vasta seuraavan kevättalven aikana.

Kuivalaisen kukkulan taistelut ovat jääneet vähän selvitettyiksi. Vasta nyt on tullut mahdolliseksi selvittää tapahtumien kulkua ja suuriin tappioihin johtanutta taistelua.

Isonkyrön Asemiesmuseon osana toimiva Perinnetoimikunta on saanut kerätyksi virallisia tietoja Sotarkistosta, yksityisten henkilöiden päiväkirjoista ja vielä elävien veteraanien haastatteluista. Lähtökohta tietojen keräämiseen lähti siitä, että pieni veteraanien joukko oli v 1999 päässyt käymään kieltoalueella olevalle Kuivalaiselle ja oli tuonut valokuvia siellä vieläkin olevista pesäkkeistä ja bunkkereista.

Asiat ovat nyt kirjassa " Kuivalaisen kukkulan taistelut 1941"

Kirjan esiesittely on tehty Isonkyrön, Vähänkyrön ja Laihian veteraaneille, kaatuneiden omaisille ja asiasta kiinnostuneille.

Asemiesmuseon Perinnetoimikunnan puheenjohtaja on Paavo Rinta. Kirjaa myydään Asemiesmuseon tukemiseksi hintaan 150 mk.

Kuinka Kuivalaisella taisteltiin

Isonkyrön, Vähänkyrön ja Laihian reserviläiset olivat pääasissa "Ratian pataljoonassa". Virallisesti yksikkö oli II/JR 37. Pataljoonan miehet on koottu ja osaksi varustettu kotikunnissa.

Pataljoona on koottu yhteen Isossakyrössä 20.6.1941. Komentajaksi oli määrätty kapteeni Viljo Ratia. Junakuljetus ja marssit päättyivät rajalle Kiteen kunnassa.

Kuivalaisen haltuunotosta on 19. Divisioonan käskyt annettu 10. heinäkuuta, jolloin on päätetty hyökkäyksen suorituksesta ja ajankohdasta. Vähänkyröläisten päivä on ollut 12. heinäkuuta 1941. Yllätykseen perustuva hyökkäys on tehty ilman tykistön tulivalmistelua alkaen klo 5.30.

Komppanian päällikkö luutn Kaarlo Simojoki on johtanut henkilökohtaisesti hyökkäystä, johon osallistui kolme joukkuetta. Hyökkääjät pääsivät kukkulan laelle saakka. Puolustajien tulesa ja lähitaistelussa alkoi tulla tappioita. Kun päällikkö oli kaatunut heti alussa, ja kaksi joukkueenjohtajaa haavoittunut, niin komennon ottanut vänr Uuno Halttunen on käskenyt vetäytymisen.

Vihollisen konetuliaseiden, kranaatinheitinten ja suorasuuntaustykkiä tulitus oli tyrehtyttänyt hyökkäyksen. Miinat ovat aiheuttaneet tappioita.

Hyökkäystä oli tukenut laihialaisten konekiväärijoukku, panssarintorjuntaryhmä ja varalla oli isokyroläisten kranaatinheitinryhmä. Laihialaisten jalkaväkikomppanian joukku toimi suuntaryhmänä ja varmisti kukkulalla vasenta sivustaa.

Vähänkyröläisten komppaniasta kaatui yhteensä 16 ja haavoittui 30 sotilasta.

Isonkyröläisten komppanian hyökkäys on tapahtunut 13. päivänä alkaen iltapäivällä klo 17.30

Hyökkäystä edelsi 10 min kestävä oman tykistön ja Tauno Lehtosen johtaman kranaatinheitinjoukkueen ampuma tulivalmistelu.

Komppaniaa tuki laihialaisten konekiväärijoukkue, panssaritorjuntaryhmä ja yksi laihialaisten jalkaväkijoukkue sekä pioneeriryhmä.

Hyökkäykseen osallistui kolme joukkuetta, jotka etenivät piikkilankaesteiden ja miinakentän läpi kukkulan laelle saakka.

**Kartasta selviää
Kuivalaisen
vihollistukikohdan
sijainti ja molempien
päivien
hyökkäyssuunnat**

Vihollisen käsiaseiden, bunkkereista suoritettujen tulituksen sekä vasemmalta tulleen suorasuntaustulen aiheuttamat tappiot lisääntyivät.

Komppanian päällikkö luutn Osmo Helske oli kaatunut kukkulalla ja vänr Ilmari Talso alkuvaiheessa miinakentässä. Komennon ottanut vänr Jaakko Pelander on käskenyt vetäytymisen. Sen aikana tuli tappiota vihollisen tykistön ja krh-tulessa ja miinakentässä. Kaikkia kaatuneita ja haavoittuneita ei saatu mukaan.

Myös Konekiväärikomppanian päällikkö luutn Ahti Suila ja joukkueenjohtaja Nikander haavoittuivat kukkulalla.

Vetäytymistä suojasi tykistön tulitus ja oman pataljoonan kaikkien heitinten ampumat iskut vihollispesäkkeisiin.

Isokyröläisten tappiot 13. heinäkuuta olivat 26 kaatunutta ja 55 haavoittunutta sotilasta. Laihialaisia oli yksi konekiväärijoukkue ja yksi jalkaväkijoukkue Kuivalaisen kahden päivän taisteluissa. Niistä kaatui 7 ja haavoittui 30 sotilasta.

Kyrönmaan reserviläiset ovat tehneet parhaansa annetun tehtävän suorittamiseksi. Tehtävä on osoittautunut ylivoimaiseksi suorittaa. Vihollisen tukikohdan pesäkkeitä ja bunkkereita ei tälläkään kohdalla etukäteen tiedetty.

Vihollisen puolustuksen tukena on ollut pesäkkeitä, lujia bunkkereita ja raskaitten aseitten tuki.

Etelä-Pohjanmaan reserviläisten osana on ollut teitten murtaminen auki Laatokan rantaan.

Vihollisen huomion on todettu kohdistuneen sitkeitten taisteluitten johdosta Kuivalaisen ja Matkaselän tien suuntaan. Enemmän oikealla sivustalla hyökkäävä JR 58 pääsi vihollisen linjojen läpimurtoon, tosin sielläkin suurin menetyksin. Helppoa kohtaa ei missään ollut.

“Ratian pataljoona” osallistui myöhemmin menestyksellä moneen taisteluun ja Sortavalan kaupungin valtaamiseen. Sotaveteraanien perinneyön lähtökohta on:” Sotaa emme ihanno, mutta emme myöskään unohda”

Risto Knaapi.

Kuivalaisen kukkulalla oli hyvin naamioituja pesäkkeitä ja bunkkereita. Niitä on jäljellä vieläkin. Tykkimies Matti Käkelä tarkastelee Kuivalaisen bunkkeria.

KYLÄKAUPPA - KYLÄLÄISTEN TÄRKEÄ KOHTAUSPAIKKA

Isonkyrön vuoden 2001 yrittäjäksi valittiin vireä kyläkauppa Valinta Mäkinen. Kauppias Leena Mäkinen on jo 15 vuotta pyörittänyt Tarmo-ketjuun kuuluvaa kauppa Isonkyrön Orismalassa.

Leena Mäkinen oli aina haaveillut omasta kaupasta ja työstä ihmisten parissa. Kun sitten vuonna 1989 tuli Orismalan Osuuskauppa myyntiin, tuli Leenasta 28 vuotiaana yksityinen S-kauppias. Kauppa muuntui vuonna -89 T-lähikauppiaksi ja -95 Metrotukun alaiseksi Tarmo kaupaksi. Tarmoon kuuluu n. 500 kauppiasta koko valtakunnassa.

- Monia muutoksia on tullut näiden 15 vuoden aikana ja useasti on teippejä vaihdettu ikkunoihin. Aina on silti ollut tunne, että eteenpäin on menty, toteaa Leena Mäkinen.

Valinta Mäkinen työllistää kauppiiaan lisäksi kaksi muuta työntekijää. Myyjän tehtävissä toimivat Tuula Hellberg ja Kirsti Palo. Kaupan käytössä on n.120 neliötä. Lisäksi talossa ovat toimineet aikaisemmin posti, neuvola ja parturi. - Parturin tilat ovat nykyisin toisessa kiinteistössä, tällä hetkellä tyhjillään ja valmiina käyttöön, jos jotain yrittäjää sattuisi kiinnostamaan, kertoo Leena kaikkien kyläläisten yhteisen toiveen.

Oheispalveluna posti

Uusin palvelumuoto kauppiaille on asiamiesposti. Kun Orismalan posti lakkautettiin, oli luontevaa siirtää postin palvelut kaupan tiloihin.

- Postin lisääminen kaupan palveluihin on toiminut hyvin. Ruuhkaa muodostuu ainoastaan joskus sesonkiaikaan kuten jouluna. Tarvitsehan kauppa itsekin postin palveluja ja on mukavaa, ettei tarvitse ainakaan postin takia lähteä keskustassa käymään.

Orismalan kylässä palveluita vielä on: pankki, koulu, neuvola, päiväkot, kauppa ja asiamiesposti. Ja parturillekin olisi tilat ja asiakaspiirikin valmiina.

Kun palveluita on tarjolla, on kyläkin elinvoimainen. Nuoria perheitä on muuttanut kylään ja sehän merkitsee, että palvelut säilyvät ja kylä pysyy elävänä.

Markka muuttuu euroksi

Vuoden vaihteessa markka muuttuu euroksi ja kyläkauppiailta odotetaan taitoa pyörittää kahta valuuttaa vieläpä yhtäaikaan. Eikö yhtään pelota?

- Rohkealla mielellä euroon mennään. Mielestäni on turhaankin peloteltu asian vaikeudella. Euro on vain otettava vastaan niinkuin muutkin maailman muutokset, pohtii Leena.

- Kassakone piti muuttaa euroja ymmärtäväksi, mutta muuta ei ole sen asian puitteissa tarvinnut investoida. Tokihan se töitä teettää ennenkuin kaikki sujuu.

On tehty tutkimuksia että euroon siirtyminen on lisännyt kyläkauppojen kuolemaa.

-Saattaa olla, että joillekin kyläkauppiaille euro on syy

lopettaa, kun ei enää halua kauppaan upottaa rahaa ja jos ei ole jatkajaa tiedossa.

Koulutusta ja kilpailuja

Tarmo-ketju järjestää monenlaisia kilpailuja ja koulutuksia. Osallistuminen näihin on sekä välttämätöntä että innostavaa.

- Aina on jotain uusia asioita meneillään joihin saa tietoa ja taitoa omilta kursseilta. Paikalleen ei voi jäädä polkemaan, uudet asiat on otettava haasteena vastaan. Koulutukset ovat myös mukavaa vastapainoa arkiseen työhön. Siellä tapaa myös muita kauppiaita, joiden kanssa pohditaan oman alan muutoksia ja asioita.

Viimeisin kiinnostava tapahtuma oli Tarmo-päivät, joissa Leena sai valtakunnallisissa Tarmokas myyjä -kilpailussa toisen palkinnon. Kisa alkoi jo keväällä ja pitkin vuotta on ollut tenttejä ja etätyöskentelyä, joiden perusteella kolme parasta pääsi finaaliin.

- Finaali ja koko tapahtuma oli hieno ja jännittävä kokemus. Kisan merkeissä tuli perehdyttyä moniin sellaisiin asioihin, joihin ei välttämättä olisi tullut syvennettyä, muistelee Leena.

Tulevaisuus kyläkauppiaina näyttää Leenan mukaan valoisalta tällä hetkellä.

- Jokainen päivä on erilainen ja mukava. On hauskaa olla mukana kyläläisten arjessa ja juhlissa. Oman kylän ihmiset ovat tulleet läheisiksi ystäviksi.

Kyläkauppa on osa sitä turvallista elinpiiriä, jota maaseudulla asuvat ja tänne muuttavat hakevat. Maaseudun ongelmana on kylien tyhjeneminen. Niin kauan kuin on valojen tuiketta tupien ikkunoissa, on mahdollista pitää kauppoja ja muita palveluita olemassa. Käyttäkäämme oman kylän, oman pitäjän palveluita, se on meidän kaikkien yhteinen etu. PV

TIETOISKU

- **Kyläkauppoja oli Suomessa viime vuonna 813. Päivittäistavarakauppa ry:n tilastojen mukaan v.1980 niitä oli 3400.**
- **Viiden viime vuoden aikana noin sata kyläkauppa on lopettanut toimintansa joka vuosi.**
- **Useimmat kyläkaupat ovat perheyrityksiä. Valtaosa kuuluu joko K- tai T-ryhmän kauppaketjuihin.**

- Jokainen päivä on erilainen ja mukava. On hauskaa olla mukana kyläläisten arjessa ja juhlissa. Oman kylän ihmiset ovat tulleet läheisiksi ystäviksi.

Kyläkaupassa on tunnelmaa. Joulunaikaan pukillakin on aikaa istahtaa kuuntelemaan lasten toiveita.

Tulta päin yli sadan vuoden ajan...

Historiaa palotoimen alkuajoilta

Ensimmäiset palotointa koskevat tiedot Isonkyrön kunnasta löytyvät 29.9.1870 pidetyn kuntakokouksen pöytäkirjasta. Mainitusta pöytäkirjasta selviää, että 114 vuotta sitten on yksityisillä henkilöillä muutamissa kylissä ollut käsivoimaruiskuja. Samaan aikaan on ilmeisesti perustettu paloapuyhtiö, jonka ohjesäännössä on määrätty, että kyläläisillä olevat käsivoimaruiskut otetaan paloapuyhtiön omistukseen.

Joulukuun 3. p:nä 1870 pidetyssä kokouksessa paloapuyhtiö päätti ostaa lisää käsivoimaruiskuja 1 000 mk:lla. Samalle kokoukselle oli kelloseppä Carl Oskar Glasberg tehnyt tarjouksen ko. käsivoimaruiskujen valmistamisesta. Kokous teki päätöksen tilata kokeeksi Glasbergin tarjoaman ruiskun. Glasbergin ruisku vastasi todennäköisesti sen ajan tarvetta, koska 19.4.1871 pitämässään kokouksessa paloapuyhtiö päätti tilata vielä viisi ruiskua lisää.

Kuntakokousten pöytäkirjoissa mainittu paloapuyhtiö tai paloapukomitea on ollut kunnallinen elin.

Jäsenet ovat olleet Isonkyrön kunnasta ja Ylistaron kappeliseurakunnasta. Silloin kaikki kunnan asiat hoidettiin kuntakokouksissa, johon kutsuttiin ja asiat kuulutettiin sunnuntaisin kirkossa, varsinainen kunnanvaltuusto on perustettu 1910.

Myöhemmin perustettiin kunnan alueelle kaksi palovakuutusyhdistystä; ensimmäinen v. 1887 ja toinen v. 1900. Ne yhdistettiin yhdeksi yhdistykseksi vasta v. 1971.

Suuret kyläpalot, jotka riehuivat Napuella ja Hevonkoskella 1800-luvun lopulla, saivat palosuojelutoimintaa hieman vireämmäksi. Niinpä v. 1905 alkoivat palovakuutusyhdistykset avustaa käsivoimaruiskujen hankinnassa ja tehdä avustusesityksiä kuntakokoukselle.

Ensimmäinen virallinen palolautakunta asetettiin kuntaan v. 1934. Palolautakunta jakoi kunnan, sen ajan palolain mukaan viiteen palopiiriin ja nimesi näihin sammutuspäällikön ja miehistön. Sammutustyö oli kuitenkin sekaista ja hapuilevaa, sillä sammutustyö oli edelleen käsivoimaruiskujen varassa, niitä kuljetettiin hevospelillä ja miehet olivat vailla minkäänlaista koulutusta.

Palotoimi kehittyi ja perustetaan palopäällikönvirka

Ensimmäinen palopäällikkö kuntaan valittiin 1936. Hän oli Jaakko Kamppinen. Hän oli sivutoiminen ja hänen tehtäviinsä kuului mm. sammutuspiireihin nimettyjen sammutuspäälliköiden ja miesten kouluttaminen.

Vuonna 1937 alettiin haaveilla moottoriruiskuista, koska ko. vuonna oli palolautakunta nimennyt viisi moottoriruiskumiestä. Haave toteutui v. 1940, kun ostettiin uusi

moottoriruisku Jehu-10, joka maksoi 27 500 mk. Ruiskua jouduttiin kuljettamaan käsivoimaruiskujen tapaan hevospelillä.

Ensimmäinen paloauto ostettiin käytettynä Seinäjoen VPK:lta v. 1943. Auto oli A mallin Ford, vuodelta 1931 ja se maksoi 75 000 mk. Toinen paloauto, Ford Thames, hankittiin v. 1947. Auto oli tavallinen lava-auto ja kalusto irrallaan lavalla. V. 1949 Kulmalan koritehdas rakensi alustan päälle umpikorin. Auto saatiin täysin kalustettuna.

Vuonna 1949 kunnan palotoimi kehittyi aimoaskeleen eteenpäin, sillä kuntaan valittiin päätoiminen palopäällikkö, Reino Antelo. Samana vuonna valmistui paloasema, jossa oli tilat kahdelle autolle sekä letkujen kuivaustorni. Palopäällikön virka oli tavallaan "perheyritys" sillä letkut pestiin tulipalon jälkeen perheen voimin, ulkopuolista palkallista henkilökuntaa ei saanut käyttää. Ensimmäiset autonajo-oppini sain kun kiersin salaa paloautolla Pohjankyröntaloa.

Sammutusmiehenä olen toiminut aina siitä saakka kun pääsin armeijasta vuonna 1959. Apulaispalopäällikön toimeen tulin valituksi 1.4.1968. Tehtäviini kuului palokunnan kaluston hoidon lisäksi Pohjankyröntalon talonmies- sekä siivoustehtävät.

Vuonna 1969 palokuntalaiset pyörittivät Pohjankyröntalolla bingo toimintaa, josta saaduilla varoilla tehtiin palokunnalle merkittäviä hankintoja; ostettiin radiopuhelimia, tukiasema, kaksi ajoneuvoasemaa ja kaksi kannettavaa radiopuhelinasemaa.

Radiokaluston lisäksi voitiin bingoista saaduilla varoilla hankkia säiliöauto, Ford F 700, vuosimallia 1962, jossa oli 5 100 litran vesisäiliö. Auton tarvittavat muutostyöt tehtiin talkootyönä. Auto- ja radiopuhelimet luovutettiin kunnan omistukseen samana vuonna.

Tämän aktiivisen ja hyvän yhteistyön tuloksena palokuntalaisten vaimot perustivat yhdistyksen nimeltä Isonkyrön Palokuntanaiset ry. Yhdistys on tukenut palokuntaa hankkimalla palokunnan käyttöön mm. pelastusvälinesarjan, tehneet saunapyyhkeitä ja villasukkia. He vastaavat sammutusmiesten muonituksesta isompien hälytystehtävien aikana ja ovat myös tukeneet palokunnan nuoriso-osastoa maksamalla useana vuonna leirien osallistumismaksut. Nuorista on saatu uusia motivoituneita ja hyvin koulutettuja sammutusmiehiä. Palokuntanaisten toiminta jatkuu edelleen.

Isonkyrön Palomiehet ry. perustettiin vuonna 1979. Yhdistys kerää varoja itselleen erilaisilla työsuorituksilla. Saaduilla varoilla he ovat hankkineet palokunnalle erilaista kalustoa, mm. säiliöautojen hankintoihin yhdistys on

lahjoittanut varoja useita kymmentuhansia markkoja ja suuren määrän talkootunteja.

Palopäällikkö Reino Antelon jäädessä eläkkeelle v. 1974 minut valittiin hänen seuraajakseen. Samanaikaisesti apulaispalopäällikön toimi muutettiin palotarkastajan viraksi. Tehtävään valittiin Martti Taipale. Lisäksi perustettiin palomiehen toimi, jonka tehtäviin liitettiin Pohjankyröntalon talonmiehen tehtävät. Palomieheksi valittiin Vesa Korpela.

Palotoimen kehitys 1975-luvulta tähän päivään.

Vuonna 1975 Palolaki muutettiin Palo- ja Pelastustoimi laiksi ja 1999 lain nimeksi tuli Laki Pelastustoimesta. Tässä muutoksessa yhdistettiin Palo- ja pelastustoimi ja väestönsuojelulaki. Lain muutokset ovat laajentaneet palokuntien viranomaisten hallinnollisia tehtäviä sekä koko palokunnan operatiivisia tehtäviä, sillä mukaan tulivat sammutustehtävien lisäksi pelastus ja avunanto tehtävät.

Vuonna 1980 tapahtui suuri muutos, kun kunta liittyi Seinäjoen Aluehälytyskeskukseen. Vuonna 1983 liitettiin myös Vaasan Aluehälytyskeskukseen, jonka jälkeen kaikki palokunnalle tulleet hälytysilmoitukset saatiin hälytyskeskusten kautta.

Vuonna 1982 palolaitoksen vakinainen henkilöstö kasvoi yhdellä, kun valtuusto teki päätöksen perustaa toisen vakinaisen palomiehen toimi. Samana vuonna palokunnalle hankittiin uusi sammutusauto. 1984 tehtiin päätös paloaseman laajennuksesta, joka käsitti kolme autopaikkaa.

Sammutusmiesten osittaisena kökkätyönä valmistui 1986 paloaseman yläkertaan sosiaali- ja kerhotilat, jotka ovat muidenkin kunnan yhdistysten ahkerassa käytössä.

Palolautakunta ja väestönsuojelulautakunta yhdistettiin

vuonna 1989 jolloin vss päällikön tehtävät määrättiin palopäällikön tehtäväksi.

Isokyröläiset palomiehet ovat muutenkin kunnostautuneet edeltäkävijöinä, kun 15.3.1995 tehtiin virallinen sopimus aluehälytyskeskuksen kanssa ensivastetoiminnan aloittamisesta. Sopimus oli ensimmäinen Seinäjoen yhteistoiminta-alueella. 1990-luvulla on hankittu myös lisää kalustoa; maastoauto-90, pelastusvene-94, johtoauto-96, sammutusauto-90, ensivasteauto-01 jne.

Erilaisissa hälytystehtäviä on ollut 1200-1300. Suurimpia ovat olleet 1968 Ihamäellä rakennuspalot ja Kyrönpellon varastopalot Tervajoella sekä Orisbergin metsäpalo 1975.

Tänä päivänä palopäällikön tehtävistä on valtaosa toimistotyötä, erilaisten suunnitelmien laatimista, valistusta ja koulutustyötä. Paljon on kehitys mennyt eteenpäin sitten neljäkymmentä luvun. Kunnan palosuojeluun oli 1936 käytetty 1323 mk, 1976 palolautakunnan talousarvion loppusumma on ollut 146.300mk, kun se tänä vuonna on noin 1300.000mk.

Palokunnan henkilövahvuudessa on tällä hetkellä palopäällikkö, palotarkastaja, palomies ja 30 sopimuspalomiestä.

33 vuotta olen saanut tehdä mielekästä ja antoisaa työtä kunnan palveluksessa. Yhteistyö eri kunnan elimien ja viranhaltijoiden kanssa on ollut palolaitosta kehittävä.

Hyvillä mielin lähdän eläkepäiville ja toivon työni jatkajille hyvää menestystä uuden vuosituhannen haasteisiin.

Raimo Antelo

Vaasanläänin palokuntien kalustokilpailun vuonna 1963 voittanut joukkue. vasemmalta lukien Tapani Mäki-Reini, Helge Saarenmäki, Risto Kahelin, Jorma Mäki-Reini, Raimo Antelo, Väinö Pollar, palolautakunnan puh.joht. Jussi Ritola, Juhani Luoma ja palopäällikkö Reino Antelo.

K.V.Pispala Oy.

Kauppatoimintaa

Isossakyrössä vuodesta 1904

**K.V Pispala Oy Isonkyrön Ikolankylässä:
kirjakauppa, sekatarvakauppa ja kirjapaino.**

Kustaa Vilho Pispala synt. 20.11 1878 Vähänkyrön Hiiripellossa, Pispän talossa, aloitti kauppiasuransa Isossakyrössä vuonna 1904 Isonkyrön Osuuskauppaa edeltäneen osuuskunnan sivumyymälän hoitajana. Kahden vuoden jälkeen v. 1906 hänet nimitettiin pääkaupan hoitajaksi Isoonkyröön ja edelleen liikkeen kehittyessä v. 1910 Isonkyrön Osuuskauppa r:n johtajaksi. Tätä toimintaa hän hoiti yhtäjaksoisesti vuoteen 1918. Tällöin vuonna 1918 perustettiin kauppayhtymä, johon kuuluivat osakkaina Toivo Lehtinen, K.V. Pispala, Johannes Itäkallio ja Torsten Michelsen. Kauppayhtiön nimi oli K.V.Pispala & Kumpp. ja yhtiön johtajana toimi K.V.Pispala.

Toiminta aloitettiin leipuri lisäksi Vihtori Luomalta ostetussa liike- ja asuintalossa Isonkyrön Palonkylässä, (nyk.Hirvonen) vain muutaman sadan metrin etäisyydellä osuuskaupalta. Liiketalon tontti ostettiin vuotta myöhemmin Jaakko ja Sofia Luomalta. Liiketoiminta käsitti maantuotteita, kangas-, lyhyttavara- ja siirtomaatuotteita. Oikeuden harjoittaa kirjakauppaliiikettä Isonkyrön pitäjän Palonkylässä oli Painoasiain Ylihallitus myöntänyt K.V.Pispalalle jo vuonna 1914. Vuonna 1922 liike siirtyi kokonaisuudessaan K. V. Pispalalle ja uusi toiminimi oli K.V.Pispala Kirja- paperi- ja sekatarvakauppa. Kirja- ja paperipuolen myyntiartikkeleihin kuului myös valokuvaus- ja soitintarvikkeita.

Aulis Pispala kertoo, että hänen isänsä kaupassa sekatarvapuolella myytiin I.maailmansodan jälkeen 1920-luvulla myös Amerikan silavaa eli ns. "Wilssonin pintaa". Nimensä tuote oli saanut Amerikan silloisen presidentin Wilsonin mukaan ja sitä tuotiin Amerikasta elintarvikepulaa kärsivään Suomeen. Silava oli niin suolaista, että se kesäkuumallakin hyvin säilyi pihamakasiinin puuhulikassa. Silavasta leikattiin puukolla ohkaisia viipaleita ja syötiin perunoiden ja leivän höysteenä.

Harvinaista ei myöskään ollut, että asiakkaita tuli sulkemisajan jälkeen ns. "sisäänkautta". Silloin kuljettiin kyökin puolelta kauppaan. Varsinkin pitkämatkaisilla lehmäjokisilla oli tapana silloin tällöin hyödyntää yksi tie ja kaksi asiaa sunnuntaisilla

kirkkomatkoillaan. Hyvän palvelun omaava kauppias täytti mielellään pitkämatkalaisten toiveet.

Ines ja K.V.Pispala myivät kaupakartanon Isonkyrön Kauppa Oy:lle v. 1928 (Osakkaat T.V.Keko, Juho Kitinoja, E. Kettula, T.V.Kontturi ja E.J.Pukkinen.) Kiristynvä kilpailu ja Vanhan kirkon lauttasillan käytöstä poistuminen betonisillan valmistuttua Reinilän koskeen olivat antaneet aihetta etsiä uutta parempaa kauppapaikkaa. Ikolankylässä ei tuolloin ollut kauppoja, lähimmät kaupat olivat Esa Kettula Ventälässä ja J.E. Antila Hevonkoskella. Mahdollinen kauppapaikka löytyi kun maanviljelijä Matti Vaismaa halusi myydä omistamansa talon Ikolankylässä. Niinpä nykyinen Pispala Liliuksenmutka 3 siirtyi Matti ja Sofia Vaismaan omistuksesta K.V. ja Ines Pispalan omistukseen vuonna 1933 ja Kirja- paperi- ja sekatarvakauppa K.V.Pispala avattiin Ikolankylässä.

Vaasalaiset tukkukaupat kuten Pohjanmaan Kauppiat ja Sampo toimittivat tavaraa rautateitse ja maanteitse. Kirjankustantajat kuten Werner Söderström, Gummerus, Otava ja Karisto lähettivät uutuskirjoja, paperitukkuliikkeet mm. Kouluaitta Oy ja Koulutarpeiden Keskusliike Oy toimittivat paperi- ja koulutarvikkeita. Koulukirjoja toimitettiin sekä kansakouluille että Isonkyrön Keskikoululle. Tarvittiin toki kuljetuksia myös paikallisesti. Kaarlo Komsin ja Matti Komsin hevosia vuokrattiin tarvittaessa.

K.V Pispala hankki myös tukevan tavarankuljetuspolkupyörän, jossa oli mahtava tavarankuljetusteline edessä. Sillä siirtyivät raskaatkin kirjalaatikat kansakouluille eri puolille pitäjää.

Sota-aikana rengaspulaa lievensivät Australian serkut lähettämällä uudet kumirenkaat pyörään.

län karttuessa toimivat omat pojat isänsä apulaisina jonkin aikaa, muita pitkäaikaisia kauppa-apulaisia olivat mm. Dagny Andersson ja Taina Karhu.

Pispalan kauppaan tuotiin Tervajoen asemalta Ikolankylän posti, sanomalehdet ja kirjeet. Kyläläisillä olikin tapana kerääntyä kauppaan postia odottamaan. Siinä samalla tehtiin ostokset ja kerroiltiin päivän kuulumiset. Hyvään kaupantekoon kuului toki

K.V.Pispala, Isokyrö
Kirja- paperi- ja sekatarvakaupan
perustaja

tinkiminenkin. Kylän suutari oli siinä mestari: "Kettukin sillä myy" oli hänen tapansa tinkiä ja niin sillä myi sitten Pispalakin.

Postipoika Aate Tarkkasen saapuminen oli päivän kohokohta. Aate toi postin ja keräsi polkupyöränsä laukkuihin myös lähtevän kirjepostin.

Joulun aika oli erityinen. Kaupan tilatarpeisiin oli jo pysyvästi varattu talon maantienpuoleiset molemmat päätyhuoneistot. Ensimmäisessä huoneessa oli ruoka- ja sekatarvat, toisessa kirja-, paperi-, äänilevy- ym senkaltaisen tavara. Joulun tullessa tarvittiin lisää tilaa. Silloin mentiin jo yksityispuolelle. Iso sali puolitettiin verhoilla, pitkät pöydät täytettiin uutuuskirjoilla, peleillä ja leluilla, tunnelmaa antoivat joulukoristeet. Joulumyynnin loputtua tila raivattiin yhteisvoimin nopeasti jälleen perheen käyttöön.

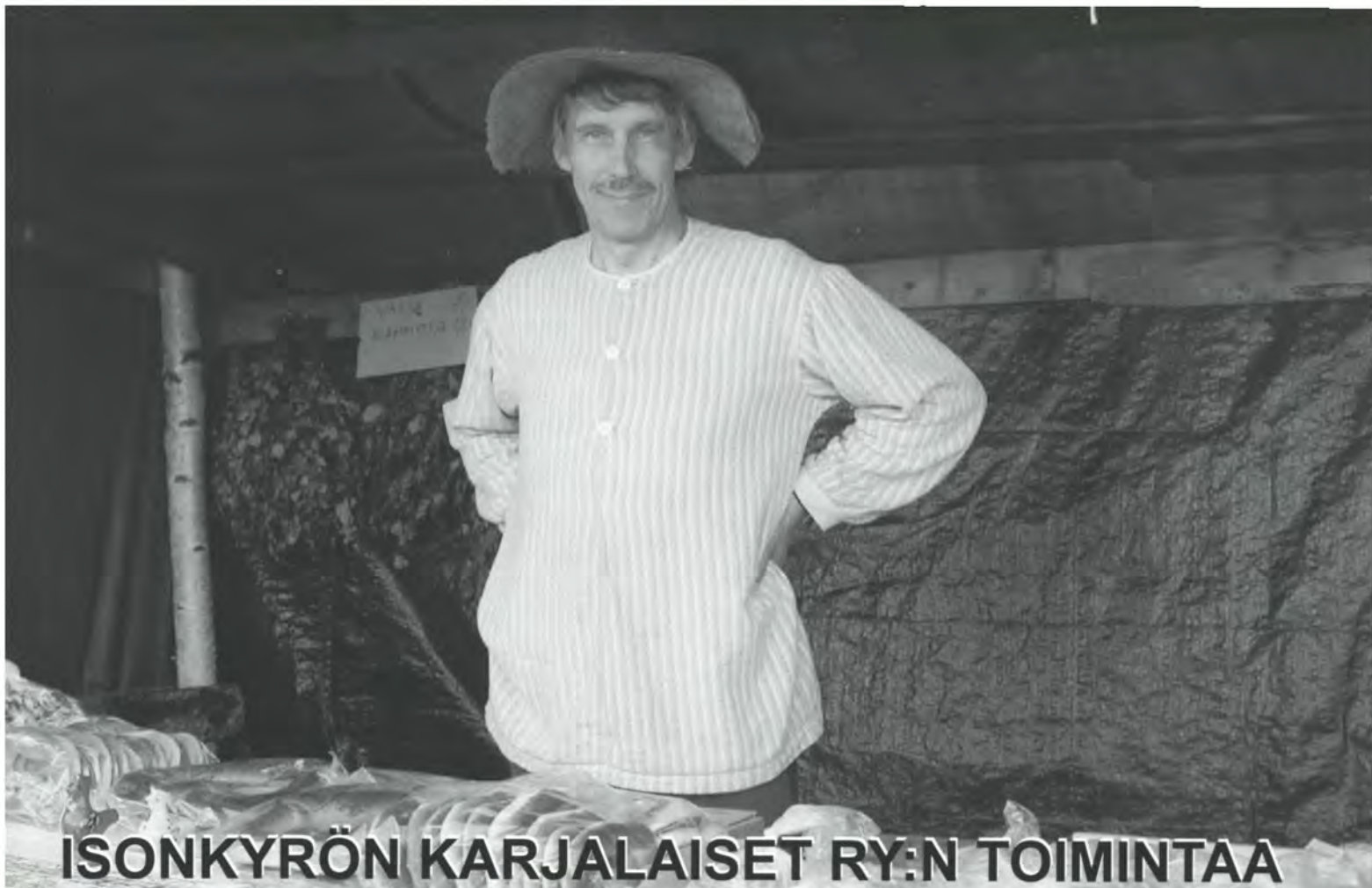
Sodan jälkeen tehtiin liikkeessä muutoksia. Liike muutettiin v. 1947 perheyhtiöksi, K.V.Pispala Oy. Osakkaina olivat isän lisäksi pojat. Toimitusjohtajaksi tuli Aulis Pispala. Muitakin muutoksia tehtiin. Kirja- ja paperikauppa siirrettiin Ventälän puolelle keskustaan vuokratiloihin. Aluksi Jaakko Laurilan taloon (talo puretti, sijaitsi Kettulan Kauppahuoneen vieressä) myöhemmin Osuuspankin tiloihin ja viimeksi v. 1962 uuteen talo-osakeyhtiö Nelipiin liiketiloihin. (nyk.Pohjankyrö-lehden paikalla ollut talo, joka tuhoutui tulipalossa).

Orismalan ja Vähänkyrön kirkonkylään perustettiin kirjakaupan sivuliikkeet. Sekatarvakauppa Ikolankylässä lopetettiin vähitellen ja vapautuneisiin tiloihin perusti Aulis Pispala kirjapainon v.1951. Kirjapainokoneita oli kaksi. Helsingistä ostettu vanhempi kone asianmukaisine kalustoineen ja uusi

saksalainen tiikeliautomaattikone Original Heidelberger. Kirjapaino toimi näissä tiloissa kymmenen vuotta painaen lomakkeita, kirjekuoria, ohjelmia, julisteita, erilaisia kortteja ym. maakunnan tarpeisiin. Ammatin oppivat mm. Pentti Lähdesmäki, Esko Hakala, Lenni Kuusikko ja Urpo Palosilta, kaikki Ikolankylän poikia. Pentti Lähdesmäki ja Esko Hakala jäivät alalle. Pentti toimi myöhemmin Porin kirjapainossa ja Esko Vaasassa Vaasa-lehden kirjapainossa. Koneet myytiin Lenni Kuusikolle, joka myöhemmin luopui kirjapainotyöstä ja myi koneet vaasalaiselle yrittäjälle.

Kauppias K.V. Pispala kuoli 1956, mutta yhtiö jatkoi toimintaansa kirja- ja paperikauppana aina vuoteen 1968. Tällöin kirjakauppa myytiin Isonkyrön Osuuskaupalle ja liike siirrettiin keskustassa olevan Osuuskaupan uusiin tiloihin, missä kirjakauppaliike jatkoi muutaman vuoden. K.V.Pispala Oy muistetaan Isossakyrössä lähinnä ensimmäisenä ja ainoana kirjakauppana. Runsaat 50 vuotta kestäneellä tämänlaatuisella liiketoiminnalla ja kulttuurityöllä ei tällä hetkellä ole paikkakunnalla jatkajaa.

Koonnut ja kirjoittanut: Valma Pispala 6.3.2001
Lähteet: K.V Pispalan arkistot ja Aulis Pispalan haastattelu

ISONKYRÖN KARJALAISET RY:N TOIMINTAA

Pian sotien jälkeen perustettiin Isoonkyröön, kuten valtaosaan kunnista, johon siirtoväkeä oli sijoitettu, karjalaisten yhdysiteeksi yhdistys. Tämä sai nimekseen Isoonkyrön Karjalaiset ry, millä nimellä se toimii tänäkin päivänä. Isoonkyröön ja ympäristöön muutti väkeä lähinnä Jaakkiman seudulta, mutta lukuisista muistakin luovutetun alueen pitäjistä tuli uusia eläjiä. Karjalaseurassa voitiin pitää yhteyttä eri puolille pitäjää hajalleen sijoitettujen perheiden kesken, puhua omaa murretta, ja pitää yllä entisellä kotiseudulta peräisin olevia tapoja. Sopeutuminen pohjalaisten kanssa ei ehkä aina ollut aivan kivutonta, ja näin voitiin sitä auttaa ja koti-ikävää lievittää.

1950-luvulla seurassa toimivat olivat kaikki Karjalasta muuttaneita ja toiminta oli vilkasta. Tarinailtoja järjestettiin eri perheiden kotona, osallistuttiin piirin järjestämiin tapahtumiin, usein pitkiäkin matkoja kuorma-auton lavalla istuen ja matkaa tehden. Pikkujoulujuhliissa vanhalla seurakuntatalolla (nykyinen kerhotupa) muistelen itsekkin joskus ensimmäisen julkisen esiintymiseni tehneeni joulukertomuksen lukemalla. Ehkä huomattavin seurassa aikaansaannos oli Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkin pystyttäminen uuden kirkon läheisyyteen vuonna 1962. Siinä se tänäkin päivänä muistuttaa jälkipolvia esi-isistä, jotka oli jätettävä makaamaan nyt vieraan maan multiin.

Väestön ikääntyessä toiminta hieman hiipui innostuksen suuntautuessa arkipäivän toimiin ja muihin yhteiskunnallisiin rentoihin. Seura kuitenkin toimi tarinailtoineen, ja joitakin isompiakin tilaisuuksia, kuten kirkkopyhä järjestettiin. Uutta polvea ei kuitenkaan homma tuntunut kiinnostavan, ja vanhat vetäjät joutuivat toimimaan tehtävissään vuosikausia. Pisimpään toimi puheenjohtajana Aimo Romu. Hän se lopulta ilmoitti, että nyt seurassa toiminta loppuu, ellei nuorempaa polvea saada mukaan johtokuntaan. Vuonna 1999 sitten tapahtuikin sukupolvenvaihdos, ja seurassa johtoon saatiin toisen sukupolven edustajat. "Pehmeän laskun" varmistamiseksi johtokuntaan jäi kuitenkin muutamia vanhoja toiminnan aktiiveja.

Kuluneina kolmena vuotena Isoonkyrön Karjalaiset ry onkin toiminut vilkkaasti. Kokoontumisia on järjestetty tiheään ja pari kertaa on tehty päivän kesäretki linja-autolla. Kolmena kesänä on 1700-luvun markkinoilla myyty Viipurin rinkeleitä ja karjalanpiirakoita (joita nyt kesällä tehtiin talkootyönä). Joulunavauksiin ja muihinkin myyjäisiin on osallistuttu. Jäsentempaus tuotti mukavasti tulosta, sillä Isossakyrössä on edelleen runsaasti toisen, ja nyt jo kolmannenkin polven karjalaisia. Jäsenmäärä onkin nyt yli 80, luvun käytyä alhaisimmillaan alle kahdessakymmenessä. Jäsenet kuuluvat seurassa kautta myös edelleen valtakunnalliseen Karjalan Liittoon.

Yhteistyötä on viritetty myös lähiseurojen kanssa: on vierailtu Ylistarossa ja Vaasassa, ja viime joulun alla Kalliojärvellä järjestettyyn pikkujouluun osallistuivat edellisten lisäksi kutsuttuina myös Laihian Karjalaiset. Karjalan Liitolla on meneillään "Juuret Karjalassa"-kampanja, minkä tarkoituksena on siirtää kiinnostusta ja vetovastuuta edelleen uusille sukupolville. Tähän liittyen järjestettiin kesällä Ylipään NS:llä "Vasta-vihta-tapahtuma", jossa saunavastojen tekoa harjoiteltiin perinteisin menetelmin.

Järjestelyiltään suurin tapahtuma oli syyskuun alussa ollut EP:n Karjalaseurojen Piirin kirkkopyhä ja kesäpäivä Isossakyrössä. Jumalanpalvelukseen,

seppeleenlaskuun ja päiväjuhlaan Kalliojärvellä osallistui noin 200 ihmistä. Ohjelma oli viihteellinen, mutta ei liian pitkä, joten perinteiselle karjalaiselle

tarinoinnille ja tuttujen tapaamiselle jäi aikaa. Tapahtumaa suosi vielä kesäinen sää, joten osanottajat tuntuivat olevan kokemaansa tyytyväisiä. Kalliojärvi paikkana oli monelle uusi ja soveltui tähänkin tapahtumaan mainiosti.

Tulevana vuotena pidetään Karjalan Liiton kesäjuhlat Porissa. Matka ei ole kovin pitkä, joten sinne todennäköisesti jonkinlaisella joukolla lähdetään. Toiminnassa ehkä hieman hidastetaan vauhtia, mutta kyllä tarinaillat jatkuvat entiseen tapaan. Seuraava yhteinen tapahtuma on kuitenkin jo ovella, se on alueellinen pikkujoulu Ylistarossa joulukuun alussa. Siellä toivottavasti tavataan! Kiitokset kaikille toiminnassa mukana olleille!

Hyvää Joulua ja Uutta Vuotta!
Raimo Kaksonen

**Kolmena kesänä
on 1700- luvun
markkinoilla myyty
Viipurin rinkeleitä ja
karjalanpiirakoita
(joita nyt kesällä
tehtiin talkootyönä).**

**Vihta tai vasta, samalla tavalla se valmistetaan ja
yhtä kesäiseltä tuoksuu. Karjalaseuralaisia vihta-
vasta kursseilla kesällä 2001**

Antti aisoilla ajaa, Siimon siltoja tekee

Oheiset neuvot ja opetukset ilman ennustuksesta ovat peräisin isokyröläisen Lauri Ollikkalan muistivihosta. Kopiot kirjasi vuonna 1867 Juho Ip. Mielty. Lukijoille tiedoksi saattoi Eila Tuominen.

Pilvistä

Synkistä pilvistä seuraa sade, sitä pikemmin, jota lämpöisempi on ilma. Hentut valkoiset ja korkialla leihuvaiset pienet pilvet ovat poutailman ennustukset, ja valkoiset alaiset pilvet tietävät lunta, mutta moni kertaiset ja eriväriset pilvet tietävät ukkoista, punaiset ja tummat pilvet aamuisella ennustavat ripeetä sadetta.

Jos pilvet tulevat sateella läpiin, niin että sininen nähdään pilkkuina toiselta puolen kajostavan, niin lakkaa sade kohdakkoin. Jos pilvet äkkiä hajaantuvat ja kulkevat suurissa läjissä, niin on myrsky tulossa. Suuret kohrallansa olevaiset pilvet ovat myös rajutuulen merkit, mutta pienet köykäiset pilvet jotka ovat kiuruussa kulussa, ovat kauniin ilman ennustukset, samalla lailla ovat myös alla olevaiset punaiset pilvet ehtoisin kauniin ilman merkit.

Sateista

Jos sateessa rupee tuulemaan, niin lakkaa sade pian. Jos päivänpaisteella sataa, niin kestävät sateen kuurot usiasti monta päivää peräksyttäisin. Ehtoolla näkyvä taivaan kaari on sateen lakkauksen merkki. Pitkällisellä kaakon tuulella rupeeva sade pitkällinen. Pohjatuulella alkava sade on samallinen. Äkinäinen sade ei ole pitkällinen.

Sateen ennustuksia ovat myös seuraavaiset: Padat mustostivat ruat enemmän kuin muullosti, niittyheinä lemahtaa ehtoisin väkevältä ja kuljut tulevat pahalta ja köydet paisuvat, mettä näyttää entistänsä tummemmaksi ja sauhu laskeentuu maahan, kaukaa näköalalla näkyvät kaikki tavallistansa suudemaksi, ääni kuuluu kovempaa kuin muullostin.

Vesilinnut knopsuttavat ja plutikoivat vedessä, pääskyiset lentävät liki vettä, hanhet ja ankat kunivat ittiänsä rannoilla. Hyttyiset ja kärpäiset purevat vihaisesti. Sateen hankkeissa kunivat enemmitten kaikki linnut ittiänsä ja kissat pyyhkielevät päätänsä, taikka niinkun tavallisesti sanotaan, pesevät silmiänsä. Rajuja kaakontuulia seudaa myös sade.

Sumusta

Koko päiväinen kylmä sumu taikka synkkä ja valkoinen sumu soissa ja alankomaissa on kauniin ilman ennustus. Jos sumu kosteisilla aamuina sataa maahan, niin tulee kaunis ilma, mutta jos sumu nousee ylös ja ei ole kastetta, niin tulee sade, jos ei tuuli tule esteeksi. Synkkä sumu ehtoisin ennustaa yöllistä sadetta, talvinen sumu itätuulen

pakkasilla, on suojan ennustus, mutta länsituulella pakkaisen. Sen verran suvella sadetta, kun maaliskuussa sumua.

Aurinkoista

Jos aamupäivällä on kehä aurinkossa, niin saadaan sadetta ennen kahta päivää, mutta jos jälkeen puolen päivän on kehä, niin on ennen kolmea päivää sade odotettavana. Jos auringon noustessansa ja laskiessansa punottaa niin on pitkällinen kuivuus tulossa.

Kuusta

Kirkas täysi kuu on kauniin ilman ennustus, mutta kesäsin tietää se yöhalloja. Keltainen kuu tietää sadetta, mutta punottava tuulta. Kokonainen vaaleva ja isoo kehä kuun ympärillä sameana ilmaa ennustaa rämseilmaa, mutta jos ilma vähittäin selkenee, niin tulee kaunis ilma. Poudaksi kuun kehä, sateheksi päivän sappi.

Tähdeistä

Jos tähdet näyttävät talvella pieniltä ja kirkkaasti kiiltävät, niin saaraan kovia pakkasia. Monet tähdenlennot ennustavat tuulta, jota valkoisempi Linnunrata on syksyllä mikonpäivän aikoina, sitä kiirempi ja tasaisempi talvi on tulossa. Mutta jos linnunrata on tumman pilkullinen, niin saadaan epätasainen ja suojakas talvi. Idänpuolimmaisesta päästä nähdään talven alku ja järjestänsä länteen päin koko talvi, mutta lännestä kevättalvi.

Tuulista

Koilista taikka itäpohja tuulta seudaa kaunis ilma, harvoin sade, mutta talvella tuo se pakkasen. Ehtoolla pilvisellä alkava koilistuuli on pitkällinen, mutta aamulla rupeeva kestää harvoin kauan, sen perästä seudaa etelä taikka medi tuuli ja sade. Pohjatuulet kesäkuussa ennustavat viljavuotta. Äkinäiset etelä ja länsituulet tuovat sateita.

Erinomattain jos poudalla ennen puoltapäivää alkaavat. Se sade kun etelätuulella alkaa, ei helpota äkkiä. Jos tuuli länteen kääntyy, samanlainen laita on sen sateen, kun alkaa pitkällisellä lounatuulella. Idän ilmat ilkeimmät, pohjoisesta poudat pitkät, idän kesä, idän talvi, idän ilkiät sateet, idän kaikki ilmat ilkiämmät. Jos ei luodetuuli kolmeen päivään muutu, niin se kestää 9 vuorokautta.

Keväästä

Jos lehdet ovat varisseet puusta, erinomattain koivusta lokakuun alussa, taikka ennen lumisadetta, niin tulee lyhyt ja lämmin kevät. Mutta jos ennen lehden varisemaa lunta sataa, vaikka vähänkin tulee pitkä ja kylmä kevät. Jos enemmän lehtiä on puissa ensimmäisen lumen tullessa ja jota enemmän ja aikaisemmin sataa sitä kurjemmaksi tulee kevät. Jos ensimmäinen lumi syksyllä

vallan sulaan maahan niin tulee kuiva kevät, mutta ennen lumisadetta maa hiukankin on jäänyt, niin tulee senjälkeen kun pakkainen on ollut, sateisempi kevät. Maan toukasta nähdään vuotiset ilmat: päästä nähdään kevät, keskusta suvi ja hännästä syksy. Minkä värinen kukin paikka on, semmoiseksi tulee kukin vuoden aika, mustasta sateinen, valkoisesta kuiva.

Suvesta

Suviset ilmat ovat enemmiten semmoiset, kun kahdenpuolen kevätpäiväntasaustakin. Jos päivän tasauksen aika on kuiva, niin tulee suvikin kuivaksi. Jos se on lumi ja vesisateinen, niin tulee suvikin sateiseksi. Jos huhtikuun ilmat ovat samanlaiset kuin päiväntasausten aikoihin, niin on tietysti suvikin tuleva samanlaiseksi. Jos sammakot kutevat syvissä lätäköissä niin tulee kuiva ja lämmin suvi, mutta jos kutevat laidoissa vedessä, taikka semmoissa lätäköissä, josta vesi pian kuivaa, niin on sateinen suvi tulossa.

Rukiin hyötimiten aijalla on melkein samat ilmat kuin sammakon kurunkin. Enemmiten tulee suvi semmoiseksi

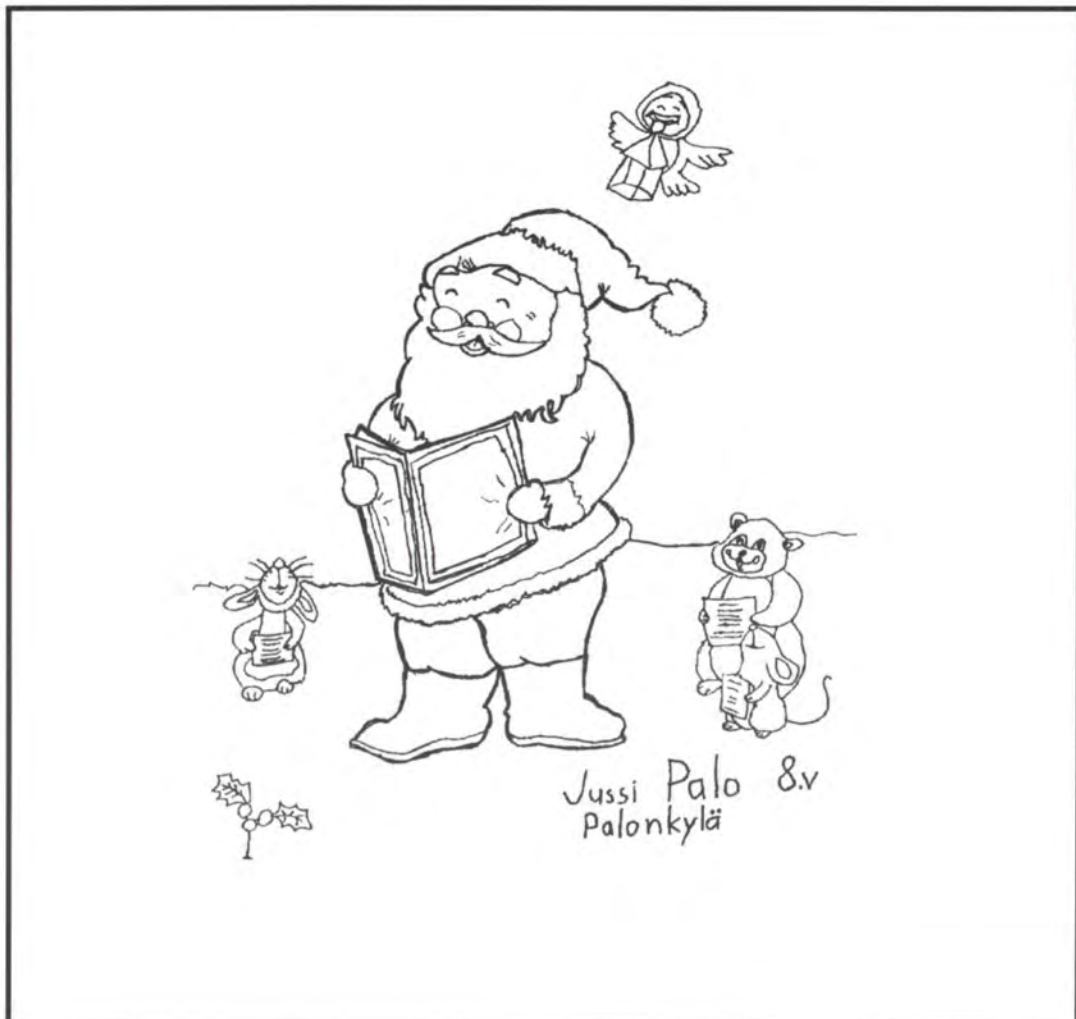
kun talvikin ollut, niin että jos tammi- ja helmikuuna on satanut lunta tasaisilla ilmoilla, niin tulevat heinä ja elokuukin sateisiksi. Mutta ryöpyt ja lumipyryt eivät tule lukuun, sillä ne ennustavat suven tuulia, mutta ei sateita, sillä vaikka pyryillä ja tuulilla paljonkin on lunta satanut, niin on siitä sentään seurannut kuivia suvia. Koko kuun päivät ovat eninmiten semmoiset kun alkuun 7 ensimmäistä ja erellisen viimeinen on ollut.

Sekalaisia ennustuksia.

Tasainen selkeä ja luminen talvi on hyvän vuodentulon merkki, erinomattain syysviljan, siitä seuraa useasti aikainen kevät ja lämmin suvi. Märkää syksyä ja penseää talvea seuraa kylmä ja kuiva kevät, kuivaa talvea märkä kevät ja märkää kevättä ja suvea kaunis syksy.

Vilpoista toukokuuta seuraa hyvä heinävuosi ja märkää toukokuuta kuiva kesäkuu. Mitä maaliskuussa sumua, se suvella saretta, se maaliskuussa saretta kun kesäkuussakin, mitä maaliskuu säästää sen huhtikuu päästää.

Ehtoo ruskasta seuraa kaunis ilma, aamuruskosta tuulta ja sadetta.

Opettajamme Laimi Peltola (s.18.8.1901, k. 30.7.1984)

Laimi Peltola teki elämänuransa opettajana Ulvilan kylässä. Ensin koulua pidettiin Jalavassa, nykyisessä Hilikka Plukassa ja sitten Verner Plukan talossa. Kun Ulvilan kivi koulu valmistui, Laimi siirtyi opettajaksi sinne ja hänen virkasuhteensa kesti aina koulun lopettamiseen asti.

Laimi Peltolan luokka oli toisessa kerroksessa, josta oli ihanat näköalat joelle ja joen toiselle puolelle Valtaalan kylään. Myös hänen asuntonsa sijaitsi koululla, sen pohjoispuoleisessa päädyssä. Siellä Laimilla oli kaksi äärettömän kaunista ja kodikasta huonetta. Kummassakin huoneessa oli isot ikkunat, joista avautui näkymä joelle. Erityisesti mieleeni ovat painuneet jäiden lähdot, jotka tuohon aikaan olivat mahtavia luonnonnäytelmiä. Ikkunoista näki myös kauas Laurolan vainioille ja Valtaalaan Kontturin mäelle. Taisipa sieltä näkyä myös Valtaalan koulu, jonne oppilaat sitten aikanaan Ulvilasta siirrettiin.

Laimi – opettaja sai meidät kyllä oppimaan, niin lukemaan kuin laskemaankin sen mitä alakoululaisille kuului. Erittäin hauskoina muistan leikkitunnit, kun pulpetit työnnettiin seinille ja laulettiin ”Jänis istui maassa...”. Tärkeänä osana lauluun kuului leikki, jossa oppilaat olivat piirissä ja torkkuivat käsi poskella. Sitten laulun edetessä lähdettiin kyyryssä hyppimään ja pidettiin käsiä ”jäniksen korvina”. Toinen leikki oli nimeltään ”marjassa käynti”. Siinä oli sanat: ”Katsos pikku Kerttua; Silmät, korvat marjassa.”

Minulle erityisen mieluisia olivat myös askartelutunnit, joilla tehtiin sen aikaisista tarpeista yhtä sun toista kotiin vietävää. Tyhjiä tikkuaskeista koottiin liimaamalla nuken kirjoituspöytiä, joissa oli kansi paksusta puolukan punaisesta paperista ja laatikon kahvat nastoista.

Koulukuriakin Laimi –opettaja piti sen ajan malliin. Itse sain kerran saksien kahvapöydällä iskun kynsilleni juuri askartelutunnilla. Leikkelin paperiarkkia ennen opettajan neuvoja ja näpeille tuli. Silloin ei tullut mieleenikään, että olisin kertonut kurituksesta vanhemmilleni. Isäni, metsäteknikko Herman Annala olisi laittanut kotona vielä nurkkaan seisomaan, jos olisi kuullut flikan saaneen koulussa kynsilleen. Laimin tukkapölyistä ja arvosteluista pääsivät muutkin tarpeen vaatiessa osallisiksi, mutta hän pystyi myös tunnustamaan omat virheensä ja hyvittämään ne. Kurinpidosta huolimatta hyviä muistoja on huonoihin verrattuna kymmeniä kertoja enemmän ja ne ovat myös osasyynä tämän muistelun väsäämiseen.

Laimi Peltola oli uskonnolliselta vakaumukseltaan helluntailainen ja uskonnollisuutta oli tapana korostaa. Hänen uskontotutintansa olivat ikimuistoisia. Varsinkin pitkäperjantain tapahtumat ja Jeesuksen ristiinnaulitseminen painuivat lähtemättömästi 7- vuotiaan mieleen. Tuolloin uskonnollisuus oli muutoinkin tärkeä osa opetusta. Koulupäivä aloitettiin koko koulun yhteisellä rukouksella ja alaluokille pidettiin vielä päivän päätteeksi rukous- ja virsihetki. Koulussa opittuja hengellisiä lauluja laulettiin sitten kavereiden kanssa myös kotomäellä Laurolassa.

Laimi-opettaja piti myös pyhäkoulu. Kuuleman mukaan Kuivilan kinkereillä oli kysytty seurakunnan papilta, että onko se sallittua, kun Laimi on helluntailainen. Pappi oli sanonut, että kyllä on. Laimia pidettiin hyvänä pyhäkouluopettajana. Hän ei myöskään koskaan eronnut kirkosta ja hänet sekä hänen äitinsä on haudattu Isonkyrön seurakunnan hautausmaahan.

Ystäviä Laimi Peltolalla oli paljon. Ystävistä Erkkilän Anni ja hänen tyttärensä Anja Hahne auttoivat, kun Laimi järjesti elämänsä ensimmäisen ja viimeisen kerran Isonkyrön opettajayhdistyksen kokouksen. Kokous pidettiin Ulvilan koululla ja ohjelmaan kuului myös päivällinen. Laimi ei ollut valmistautunut päivällistarjoiluun muutoin kuin ostamalla paistin. Kaiken muun hän jätti Annin ja Anjan huoleksi. Sattui vielä niin, että kokous pidettiin kiireiseen perunannostoaikaan ja Vainio-Ulvisen Lilja oli pyytänyt Erkkilän naisia perunoita noukkimaan. Anni oli hieman estellen sanonut, että hän on lupautunut järjestämään Laimin päivälliset. Tähän Lilja oli tuumannut; Tuo se paisti tänne. Minä paistan sen uunissa samalla, kun teen ruokaa perunannostoväelle. Näin tehtiin ja saatiin lisää väkeä perunamaalle. Kiirettä kuitenkin piti ja Anni sai Anjan kanssa laittaa kinttua toisen eteen, kun päivällispöytään tehtiin paistin seuraksi sallaa, kaalilaatikkoa, perunoita ja kastiketta. Ajoissa ehdittiin ja Laimi – opettajan silmät olivat levinneet hämmästyksestä tavallista suuremmiksi, kun hän oli nähnyt valmiin päivällispöydän. Ruuat olivat maistuneet opettajien suussa herkullisilta ja päivällinen oli onnistunut kaikin puolin.

Laimin työtovereina Ulvilan koululla olivat ainakin Paavo Saari ja Reima Rannikko sekä muistaakseni myös joku Korpela. Heidän kanssaan elämä koululla sujui rauhallisesti ja hyvässä yhteistyössä. Laimin opettajanuraan mahtui kuitenkin myös ilkeä opettajatoveri, joka kävi alakoulun opettajan kimppuun kuin filistealaiset israelilaisten. Syyt saattoivat olla tietojeni mukaan hyvinkin mitättömiä. Joskus myös koulun naapurit joutuivat todistamaan tämän miesopettajan raivokohtauksia, jotka hämmensivät sekä Laimia että lähitalojen ihmisiä. Naapurusto oli kuitenkin Laimin tukena ja asioista selvittiin. Kyllähän se niinkin on, että yksi ei koskaan riitele, mutta tuollaiseen käytökseen ei oltu totuttu. Myöhemmin tämä miesopettaja vaihtoi paikkakuntaa ja rauha palautui.

Laimin perheestä tulini tuntemaan hänen veljensä Eeron. Tiedossani ei ole oliko hän myös opettaja, mutta Eero vieraili alakouluajanani Laimin luona ja piti sisarensa puolesta joskus muutaman tunninkin. Eeron tytär, Kaarina on käynyt alakoulun luokat Ulvilassa ja asunut tuon ajan tätinsä luona. Laimin isästä tiedän, että hänellä oli kemikalio muistaakseni Alavudella. Äitiään Laimi hoiti viimeiset ajat Ulvilan koululla, jonne hän tietoni mukaan myös kuoli.

Laimi Peltola vietti myös eläkepäivänsä Isossakyrössä ja työuransa jälkeen hän toimi aktiivisesti vanhustentalo ”Kesteriikin” perustamisen hyväksi. Laimi on mm. allekirjoittajana Kyrönmaan Vanhaintuki Ry:n sopimusasiakirjassa. Aikanaan Laimi Peltola muutti myös itse Kesteriikkiin, jossa hän sai elää lähes 10 vuotta. Kesteriikin

ELÄMÄÄ 1700-LUVUN ISOSSAKYRÖSSÄ

koottu Johan Alftanin muistiinpanoista

1700-luvun markkinat ovat saavuttaneet suuren suosion isokyröläisten kesätapahtumien ykkösenä.

Minkäläistä oli elämä Iossakyrössä sitten 1700-luvun alussa? Siihen pääsemme kurkistamaan Johan Alftanin (15.1.1692-17.3.1755) almanakan ja suvun pappien pitämien muistiinpanojen kautta.

1700-luvun alussa elettiin Iossakyrössä vaikeita suuren Pohjansodan ja katovuosien aikoja. Sota vaikutti jo tässä vaiheessa kyröläisten elämänmenoon ja kyröläisetkin lähtivät pelastamaan Viipuria, jonka Venäläiset valtasivat 1710. Mutta pahin oli vasta tulossa, kun Venäläiset saapuivat Napuella 1714.

Lapset sudensuussa.

Johan Alftanin isä Israel Alftan toimi Isonkyrön kirkkoherrana 1672-1712. Hän oli kolme kertaa naimisissa ja hänellä oli peräti 15 lasta. Vanhassa kirkossa säilyneessä perhetaulussa, joka on vuodelta 1681, on Israel Alftan kuvattuna perheensä kanssa. Yleinen lapsiluku oli 8-15, joista eloon jäi yleensä vain alle puolet. Lapset kuolivat yleisesti kahden ensimmäisen elinvuotensa aikana. Yleisiä kuolinsyitä olivat kova yskä, rokko ja pienille lapsille olivat vaarana myös sudet. Papinkirjoissa on monta merkintää susien syömistä *lapsista esim; 19.2 1718 kuoli Liisa Matintytär, 11-vuotta, porstuan nurkalla vaanivan suden syömänä, kun hän kävi aamulla tarpeillaan.*

Vuosisadan alussa täydellisten katovuosien jälkeen susien ravinnonsaanti oli vaikeaa kuten ihmisilläkin ja näin ne saattoivat hyökätä ihmisten kimppuun. Yleensä susien kohteeksi joutuivat yksin aamuisin, tai iltaisin liikkuvat lapset. Sudet olivat aikuisellekin vaarallisia, kun ne liikkuvat isoissa laumoissa, mutta oli harvinaista, että aikuiset joutuivat suden syömiksi. Tällaisiakin tapauksia on kuitenkin merkitty papin kirjoihin mm. *28.3 1718 jolloin Johanna Jaakobin tytär, Ulvilan kylästä, oli tulossa yöllä saunasta, kun susi hyökkäsi hänen kimppuunsa ja puri kuoliaaksi. Hän oli jo täyttänyt 28 vuotta.*

Koska lapsia tuli paljon olivat myös naiset alttiita erilaisille komplikaatioille. Harvoin nainen eli neljäkymmentä vuotta vanhemmaksi ja kuoli monesti lapsivuoteeseen, tai pian lapsen syntymän jälkeen. Näin kävi myös Israel Alftanuksen kahdelle ensimmäiselle vaimolle. Ensimmäinen vaimo oli Sofia Frisius, joka kuoli 31-vuoden ikäisenä 10-lapsen äitinä. Hän oli mennyt naimisiin 19 -vuotiaana.

Sekä hänen toinen vaimonsa Susanna Eichman kuoli 41-vuotiaana viiden elossa olevan lapsen äitinä.

Naimakauppoja

Pappilan väki eli omaa elämänsä rahvaan keskellä ja siellä vallitsivat säätyläisten tavat ja perinteet.

1700-luvulla naimatavat olivat tarkasti määrätty . Säätyläiset naivat säädyistä ja rahvas rahvaasta.

Paras morsian oli sellainen jolla oli pyöreät muodot ja kasvot sekä suuret siniset silmät.

Rintojen piti olla isot ja lantio leveä. Tällaisia naisia pidettiin hyvinä synnyttäjinä ja imettäjinä, olihan suuri lapsikratas talon etu, jolla taattiin tuleva työvoima ja jatkaja talolle. Pienistä, laihoista ja lyhyistä naisista ei pidetty, koska heidän suvunjatkamismahdollisuutensa katsottiin heikoiksi.

Tytön oli näytettävä kokemattomalta ja ujolta. Hän sai

nauraa vain puolella suulla visertäen. Samoin teki edullisen vaikutuksen mikäli tyttö söi vähän, mikä oli ristiriitaista, kun otetaan huomioon, että tytön toivottiin olevan pyöreä. Pojan tuli olla vahva ja tanakka. Paras mahdollinen sulhasehdokas oli talon vanhin poika, joka perisi kotitalonsa. Nuorella parilla ei itsellään juurikaan ollut naimakaupoissa sanomista, vaan suvut päättivät keskenään mikä oli hyödyllisintä talolle. Mitä varakkaammasta talosta nuorikko oli sitä vähemmän hän sai vaikuttaa tulevan puolisonsa valintaan. Rengit ja piiat menivät keskenään naimisiin, talollisen pojat ja tyttäret keskenään. Pappilasta tyttäret naitettiin toisiin pappiloihin ja pojat koulutettiin papeiksi ja naitettiin yleensä korkeiden virkamiesten tyttärille, tai toisten pappiloiden tyttärille.

Tältä pohjalta voimme tarkastella myös Israel Alftanin lasten puolisoita. Vanhin eloon jääneistä tyttärinä oli **Helena** (s.1669), joka naitettiin Ilmajoen mahtavaan Peltoniemen eli Peldanin sukuun, Ilmajoen kappalaiselle Henrik Gabrielinpoika Peldanille 21 vuoden ikäisenä.

Katariina puolestaan naitettiin Lapuan kappalaiselle Gustaf Bäckille ja **Sofia** kappalainen Mikael Fantille Vaasaan. **Barbron** puoliso taas oli Uskelan rovasti Gabriel Esholin. Sisaruksista **Klaralle** löytyi puoliso Laihian kappalaisesta Matias Reiniuksesta ja ensimmäisen avioliiton nuorimmasta tyttärestä **Britasta** tuli puoliso ratsuväen komppanian pastori Henrik Mulloviukselle. Näin Israel Alftanuksen ensimmäisen avioliiton 6 eloon jäänyttä lasta, jotka kaikki olivat tyttäriä, saivat kirkonmiehet puolisoikseen.

Toisen avioliiton lapset naitettiin yhtä säädyllisesti; **Susanna** Vähäkyrön kirkkoherra Johan Gumselle, **Margareta** kruununvouti Gabriel Cajanderille ja **Hedvig** Nils Aejmelaeukselle, josta tulikin naimakaupan myötä Isonkyrön kirkkoherra. Tätä työtä jatkoivat vielä sekä hänen poikansa että pojanpoikansa ja näin taattiin kirkkoherran viran jatkuminen samalla suvulla monessa polvessa.

Pojista **Johan** sai puolisoikseen Pietarsaaren pormestarin tyttären Magdalena Vendeliuksen.

Johanin allakkamerkinnoista saamme havaita, että yhteydenpito sisarusten välillä oli hyvin kiinteää. Kirjeenvaihtoa käytiin niin sisarien kuin heidän puolisoidensa kanssa.

Allakka alkaa 1711 jolloin Johan oli 19-vuotias ja kävi Vaasassa koulua.

Rikoksia ja rangaistuksia

Monien kirkollisten merkintöjen lisäksi allakasta löytyy tietoa sen ajan elämänmenosta ja pappilan elämästä, sekä suvun vaiheista isonvihan ajalta.

Sodan läheisyys tulee esille muutamista merkinnöistä, joista ensimmäinen on **28.5 1711 "Venäläiset kenraalit Vaasan kirkossa; Jotkut maaherran, jotkut piispan penkissä"**. Tulevan piispan mielestä oli tietysti suuri loukkaus, että Venäläiset uskalsivat istua penkkeihin jotka oli varattu itse maaherralle ja piispalle. Seuraava merkintä oli; **"Kesäkuussa 1711 marssi täältä Pohjanmaalta sotaväkeen kirjoitettujen nihtien rykmentti Isonkyrön kautta"**. Ilmeisesti sotaherroja oli yöpynyt pappilassa, koska tapaus oli niin merkittävä, että se kirjoitettiin ylös allakkaan. Tästä saammekin todistuksen heti seuraavassa merkinnässä joka on **25.6 1711;"Tuli maaherra, kenraali majuri Lorens Clerk Ilmajoelta ja Eversti Otto Maidel Laihialta suuren seurueen kanssa meille"**. Siihen aikaan yöpyivät kuninkaat, papit,

Selviytyjä, *arki-elämän sankari*

SANNI SOFIA PRASKI

(s. 29.6.1883, k. 10.12.1969)

Loukkasin v. 1998 oman käteni ja jouduin elämään käsi kipsattuna kuusi viikkoa. Pelkästään toisella kädellä touhuaminen palautti mieleeni kouluaikaisen "voimaisen".

Sanni Praski syntyi Tuomas Matinpoika Praskin perheeseen sen nuorimmaksi tyttäreksi.

Lapsena Sanni sai tapaturmassa vasempaan käteensä niin pahat palovammat, että koko käsi jouduttiin poistamaan ja hän eli lähes koko elämänsä yksikäätisenä.

Sannin lapsuudesta ei ole tähän esittää mitään yksityiskohtaisia tietoja, mutta työelämässä hän teki pitkän uran koulun vahtimestarina. Ensin Ikolan vanhalla koululla ja sitten Isonkyrön keskikoulussa. Ikolassa olen ollut itsekin opissa ja muistan, että siellä oli kolme suurta luokkaa, joissa kaikissa oli kaksi pystymuuria. Sanni siis kantoi yhdellä kädellä puut liiveristä kuuteen muuriin ja hoiti luokkien sekä käytävien siivouksen. Melkoinen voimannäyttö.

Isonkyrön keskikoulussa Sannin työura kesti 20 vuotta ja hänen asemaansa kouluyhteisössä kuvaa hyvin Mikko Pohtolan kirjoitus, jonka lainaan tähän suoraan yhteiskoulun historiikista.

"Omaisuuuden hoidossa rehtoria auttoi ratkaisevasti koulun vahtimestari Sanni Praski, joka teki inventaarion joka päivä siivotessaan koulun laidasta laitaan. Hän huomasi jokaisen uuden kriipooksen, oli se sitten lattiassa, seinässä, tai pulpetissa. Ja vaikka syyllistä ei löytynytäkään kuin aniharvoin, kollektiivinen morkkaaminen auttoi. Opimme varjelemaan koulun omaisuutta – ja pelkäämään Sannia. Joskus tuntui, että opettajatkin pelkäsivät häntä.

Sanni oli merkillinen ihminen. Hän teki ainakin kahden miehen työt, vaikka hänellä oli vain yksi käsi. Kun hän sieppasi sen jatkeeksi karttakepin ja tuli kohti, siitä oli leikki kaukana.

Lyhyt, topakka nainen, ruudullinen leninki, pitkä valkoinen esiliina, huivi, tai hilkka päässä. Terävä katse, punaiset korkeat poskipääät, kimakka ääni.

Sanni oli aina tekemässä jotakin, ellei muuta niin pihaa kravaamassa, tai lakaisemassa.

Kun kotoani oli kouluun 11 kilometriä, väännättelin polkupyörälläni koulun pihaan usein liian aikaisin. Sannihan siellä heilui luutineen. Pian sain avainpojan luottamustehtävän: muita odotellessani avasin koulun ovet

ja suljin tuuletusikkunat. Muistan vieläkin koulun aamuisen puhtaan tuoksun. En käsitä kuinka yksikäätinen nainen jaksoi yksin pitää niinkin suuren puisen lenheetin aina kiiltävänä.

Sanni oli ankaran maineessa, mutta hän ymmärsi ja rakasti nuoria, yrittäpä heitä suojellakin opettajia vastaan. Kun koulun tupakkalaki oli hyvin ankara, Sanni säänteli sitä oman oikeustajunsa mukaisesti. Hän saattoi hihkaista poikien puuseen nurkalla varoituksen: "Tupakit pois, Simola tuloo!" Pian ovesta purkautui viisi kuusi poikaa muina miehinä. Ja Simola veti vesiperän. Jälkeenpäin Sanni kyllä kuuletti pojat, "tuallaaset räpäleet, jotka polttaa vielä koko koulun".

Lempeän Rauramon vastapainona Sanni Praski oli koulukurin kannalta korvaamaton. Hän oli eräänlainen vararehtori, joka omalla tavallaan vaikutti koko koulun olemukseen. Kunnioitan häntä yhtenä opettajanani.

Uskon, että uudessa, tilavassa Isonkyrön Yhteiskoulussa perinteet jatkuvat. Etenkin, kun koulun rehtorina on vanhan koulun kasvatti, parasta vuosikertaa. Ja topakka nainen. Niin kuin oli Sannikin".

Näin siis Mikko Pohtola.

Asunnon lisäksi Sannilla oli keskikoululla oma palsta, jolla hän kasvatti juurikasveja ja palstan reunalla orvokit kukkivat kauniisti. Yhdellä kädellään Sanni teki kotityönsä ja harrasti myös käsitöitä. Hän teki kaikkea mitä sellaisetkin naiset, joilla oli kaksi kättä. Talvisilla kauppa- ja maidonhakureissuilla Sannilla oli apuna "sipikka", eräänlainen pieni lohna, jossa oli jalakset ja kädensija työntämistä varten. Tavallisesti sipikalla ulkoilutettiin talven aikaan vauvoja ja pieniä lapsia.

Eläkkeelle jäätyään Sanni asui ensin vuokralla Veikko ja Kirsti Vakkilan tuvassa. Sittemmin hän muutti kunnalliskotiin. Tämän harvinaisen ahkeran ja tarmokkaan ihmisen mainen matka päättyi 86 vuotiaana ja hänet on haudattu Isonkyrön seurakunnan kirkkomaahan.

Paula Annala

Kuva taitaa olla v.1945-46. Nämä nuoret neitokset ovat syntyneet 1930. Sannin oikealla puolella Pirkko Pakkala.

Kuvattu Ikolan koululla. Vasemmalla Sanni Praski, takana opettaja Alma Mäki-Reini. Pikkutyöt Heljä ja Ruut Saunamäki.

ESSUNÄYTTELY, TEMPAUS NUORISOSEURAN HYVÄKSI

Väkeä lipuu hiljalleen Ylipään Nuorisoseuran tiloihin. Vilkas puheensorina täyttää ison salin. Myyntipöytien takana on naisia myymässä arpoja tai kahvia pullan kera. Seinille on asetettu näytteille essuja monelta vuosikymmeneltä. Essuja, kaatia, esförrkeliä tai fiinimmin esiliinoja, miten vain halutaan nimittää tätä entisaikojen tärkeää vaatekappaletta. Lisäksi näytteillä on nenäliinoja ja huivia.

Essua on käytetty arkisin suojaamaan naisten mekkoja, ettei joka käyttökerran jälkeen ole tarvinnut pesutuvalla lähteä. Kansallispuvun esiliina taas on ollut kaunis ja monimutkaisemmin tehty ja käytetty paremman asun somistuksena. Aikaisemmin essu kuului jokapäiväiseen vaatetukseen. Kansakouluunkin mentiin isot rusetit päässä ja taskullinen esiliina mekon päällä. Tasku oli tärkeä, eihän kouluun voinut lähteä ilman nenäliinaa. Siihen aikaan ei paperinessuista tiedetty mitään.

Nyt näitä esiliinoja on Ylipäässä huoneellinen kerättynä ihan näyttelyksi asti. Mistä tällainen keräysinto syntyi?

- Kaikki lähti matkaan säästämisestä, kertoo Sirkku Kontturi. Tuli säästettyä vanhat essut ja viikattua kaappiin. Niitä sitten tuli esiteltyä tuttaville ja sukulaisille ja niinpä

tuomisina on yhä useammin ollut essu. Kaikki seinillä olevat essut eivät ole omiani vaan sukulaisten ja tuttavien.

Moni löytää muisteltavaa värien ja mallien kirjosta. 60-luvun hurjan väriiloiston, 70-luvun marimekkomallit, perinteinen passarinessu oli 60-luvulta. Näyttelyn vanhin malli on 70 vuotta sitten ommeltu kansallispuvun esiliina.

- Tällaisen näyttelyn pystytys ja organisointi on aikaa vievää touhua. Viime ilta venyi pitkälle yöhön, että saimme kaikki valmiiksi. Siksi tuntuu mukavalta kun ihmiset ovat lähteneet liikkeelle. Menehän kaikki tuotto nuorisoseuran hyväksi, sanoo Sirkku Kontturi.

- Tällaisen ison talon huoltoon kuluu rahaa. Johan jo pelkät lämmityskulutkin nielevät ison summan.

Tämänkertaisen tempauksen puuhahmisina oli Sirkku Kontturin lisäksi Ylipään nuorisoseuran ja maaseutunaisten väkeä.

Lisää vain erilaisia tapahtumia Ylipäähän Nuorisoseuralle, sijaitseehan talo hyvien kulkuyhteyksien päässä ja liikunnallisesti upean maaston keskellä. PV

Sirkku Kontturi esittelee essua Ala-Reinin Liisalle ja Marjolle ja pikku-Alisalle. Yhteensä essuja oli näyttelyssä 150.

NUORISOSEURA NYKYAJASSA

Elettiin 1980-lukua. Isonkyrön Ylipään nuorisoseuran talo oli rappiolla. Maaseudun nuoriso hankki itselleen ammatin ja suurin osa heistä muutti muualle - leivän perään.

Mitä tehdään talolle? Kuka tekee? Millä rahalla? Seudun ihmisiä kutsuttiin koolle monta kertaa.

Vuonna 1987 anottiin Opetusministeriöltä ensimmäinen korjausavustus. Me sotavuosina syntyneet entiset nuorisoseuralaiset päätimme: Tehdään me. Kunnostetaan talosta harrastus- ja toimitilat kaikenikäisille. Tehtiin talkoilla, saatiin aina vähän avustuksia mm. Kotiseutuliitolta, Läänin liikuntalautakunnalta ja oman pitäjän yhdistyksiltä. Tehtiin vähitellen, ainakin 10 vuotta kaikkiaan.

Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseuran toiminnanjohtaja kävi antamasa "hengen vahvistusta", vuosi taisi olla -95. Hän käveli mietteissään talon kaikissa kolmessa kerroksessa ja meitä silloin paikalla olleita kätellessään tunnusti:

- En koskaan olisi tällaisena tätä taloa uskonut näkeväni. Melkein 800 neliötä lämmitettävää tilaa kolmessa kerroksessa. Uskomaton juttu.

Siitä me taas jatkoimme. Kyllähän me, sota-ajan lapset, meidät on kasvatettu jälleenrakentamaan.

Nyt on talo käyttökelpoisessa kunnossa. On sali-, keittiö- ja kerhotilaa. Alakerrassa saunat ja takkahuone. Käyttöä niille sopisi lisää.

Oman johtokunnan voimin olemme talkoilla vuosittain järjestäneet syyspäivälliset. Paikallislehdessä on kutsuttu ihmisiä ruokailemaan. Väkeä saatiin viimeksi kokoon n. 400 henkeä.

Talvella järjestetään laskiaisrieha. Perinteinen laskiaisruoka, hernekeitto ja vohvelit menivät hyvin kaupaksi. Uusin tapahtuma oli esiliina-huivi- ja nenäliinanäyttely, johon oli yhdistetty arpajaiset ja myyntipöytä. Näyttelytoimintaa on suunnitteilla lisää. Kaikkien tapahtumien tuotto menee talon ylläpitokustannuksiin.

Erilaisia tapahtumia ja toimintaa saisi olla enemmän joten kaikenlaisia ideoita otamme mielellämme vastaan. Talon tilojen varaukset hoituvat nykyisin numerossa 4724640/lkola

LE

hyväksi hän ajeli pyörällään keräämässä jäsenmaksuja ympäri pitäjää. Laimin polkupyörä nähtiin milloin Yryselässä ja milloin Lehmäjoella lähellä Untamalaa.

Kuten monet muutkin vanhukset, Laimi-opettajamme eli onnellisia aikoja Kesteriikissä. Asunnossa oli kaikki nykyajan mukavuudet ja palvelut olivat lähellä. Toimeliaana ihmisenä hänen tapansa oli hakea koko talon posti postitoimistosta, lajitella se ja jakaa ovelta ovelle. Näin hän teki aina siihen saakka kunnes hän sairastui halvaukseen. Halvaantuneena hän oli Laihian sairaalassa puoli vuotta, jonka jälkeen Laimi siirrettiin Isonkyröön. Hän toivoi loppuun saakka, että pääsisi vielä asuntoonsa Kesteriikkiin, mutta näin ei käynyt.

Laimin kuoleman jälkeen Punaisen Ristin Ulvilan kyläkerhon ihmiset ja ystävät olivat luvanneet omaisille, että he hankkivat opettaja Peltolalle hautakiven. Varoja kerättiin ompeluseuroilla ja keräyslistoilla kunnes tarvittava summa saatiin kokoon. Myös näin Laimin monet ystävät ja entiset oppilaat osoittivat kaipaustaan ja kunnioittivat opettaja Peltolan muistoa.

Vielä tänä päivänäkin Punaisen Ristin Ulvilan kyläkerho pitää huolta Laimin haudasta. Toivonkin, että myös muut hänen entiset oppilaansa ottaisivat osaa haudan hoitokuluihin ja tekisivät lahjoituksen tilille 472710-242000 / Isonkyrön seurakunta. Lahjoitukseen merkintä: ”Laimi Peltolan haudanhoitomaksu”.

Joskus ihmisestä sanotaan, että ”Poistui keskuudestamme elämästä kylliksi saaneena”. Näin ei ollut opettajamme Laimi Peltolan kohdalla. Hän eli täyttä elämää loppuun saakka.

Paula Annala

Kun lapaset katosivat

Minulle tuli mieleen yksi hauska tapaus. Se tapahtui yhtenä pakkastalvena täällä Pohjanmaalla. Minä läksin lypsämään lehmiä sinne pika-asutus paikalle, mihinkä oli tehty väliaikainen navetta ja heinälato. Itse ihmiset asuimme yhdessä mukavassa talossa vähän kauempana. Meidän talon tyttö lähti kanssani. Olimme saaneet tuotua evakkoon silppukoneen, eikä nuori tyttö ollut sellaista vielä nähnyt. Hän sanoi, että kyllä hän tekee silppua aamuksi sillä aikaa, kun minä lypsän lehmät. Minä neuvoin, kuinka silppua tehdään.

Tyttö silppusi ison kasan silppuoljista. Kun oltiin lähdössä kotiin, en löytänyt lapasia mistään. Lapaset oli mustavalkeat ja harmaat sisältä. Pakkanen kun oli, piti olla lämpimät vaatteet, että tarkeni työntää maitohinkin potkurilla kortteeriin.

Sitten tuli mieleen, että minähän laitoin ne lapaset siihen silppukoneen laatikkoon, johon laitetaan oljet. Hämärä kun oli, eihän se Martta-tyttö huomannut niitä lapasia, siinähan ne menivät olkien kanssa silpuiksi. Kun pöyhöttelimme silppukasaa, niin siellähän ne olivat kauniina siivuina. Kyllä meille nauru kelpasi, mutta täytyi ottaa villatakki päältä ja pujottaa hihat käsiin, että tarkeni työntää maitohinkki kotiin. Ei me viitsitty sanoa toisille, kuinka meille käytiin.

Aamulla vasta sanottiin, että ei saa niitä silppuja antaa lehmille, kun niissä on joukossa kahdet villalapasetkin. Sitten piti vain ruveta neulomaan uusia lapasia, että tarkeni talvella lypsyreissuja tehdä edelleenkin. Kyllähän me Martan kanssa naurettiin ja muisteltiin sitä lypsyreissua monta kertaa.

Näitä muisteli Kaksosen Aune

piispat ja isot sotaherrat pappilassa. Tavalliset kulkijat kestikievarissa, tai matkanvarren talojen penkeillä.

Isoakyröä koskeva mielenkiintoisin merkintä on 17.7 1711, jolle päivää on kirjoitettu; ”Tänään mestattiin täällä Isossakyrössä kirkon vieressä Anna Tuomaantytär, jolloin näin ensimmäisen kerran sellaisen rangaistuksen toimeenpanon”. Mestaus oli 1700-luvulla voimassa oleva rangaistusmuoto, mutta asian tekee mielenkiintoiseksi se, että mestaus suoritettiin kirkon luona. Tästä voimme päätellä, että Rapakkojenkallion lisäksi Isossakyrössä on ollut mestauspaikka ainakin kirkon luona. Lienee paikka ollut Kontsaansaari, jossa jo 1500-luvun lopulla mestattiin nuijasotapäälliköt.

Näin kirkon luona olisi ollut mestauspaikka ainakin yli sadan vuoden ajan. Olisiko se sitten myöhemmin siirretty Valtaalaan Rapakkojenkalliolle? Tuntuu epätodennäköiseltä, että pitäjässä olisi ollut yhtä aikaa kaksi mestauspaikkaa.

Millaisesta rikoksesta saattoi saada kuolemantuomion 1700-luvun Isossakyrössä? Annan rikosta emme tiedä, mutta yleensä kuolemantuomio tuli lapsen taposta, murhasta, eläimeen sekaantumisesta ja tietysti noituudesta. Pappien muistiinpanoissa on säilynyt tietoja muista mestausrangaistuksista Isossakyrössä. Tässä muutamia esimerkkejä: **2.3 1754 katkaistiin kaula ja teilatitiin nuori renki, 18-vuotias Johan Jöransson. Hän oli murhannut hukuttamalla Annanin naimen naimen.**

Edelleen mestattiin ja poltettiin roviolla **19.10 1754 Piika Anna Maria Berg, kotoisin Raahesta. Hän oli erään kapteenin 30-vuotias avioton lapsi. Mestauksen syynä oli lapsen murha.**

Tämä viimeinen tapaus oli ilmeisesti hyvin traaginen koska hän oli jo itse syntynyt aviottomana lapsena ja näin kotiseutunsa hylkäämä. Aviottoman lapsen synnyttänyt nainen joutui yleensä häpeissään pakenemaan kotiseudultaan kauas ja pestautumaan piiaksi. Hän oli avioliitto-markkinoilla alinta mahdollista kastia. Niinpä myös hänen tyttärelleen oli lähes mahdotonta solmia kunnollista avioliittoa, koska naittavaa sukua ei ollut taustalla eikä myötäjäisistä ollut tietoakaan. Yleisin lapsenmurhan syy oli avioton lapsi, joka surmattiin heti syntymän jälkeen.

Johan Alftanin päiväkirjaan on merkitty myös Ilmajoella tapahtunut **mestaus 27.6 1711;** ”**Kuljin Peuralasta Kurikan ohi neljännespeninkulmaa ja eroten ylös puron yli olevaa siltaa, niin siellä oli aivan lähellä hirsipuu ja mestauspaikka, jossa edellisenä päivänä oli eräs upseeri poltettu hevosen kanssa**”.

Napuen taistelun jälkeen.

Napuen taistelun aikana Johan Alftan ja koko suku pakeni Ruotsiin. Siellä he pitivät tiivisti yhtä kirjeenvaihdolla ja näistä saaduista ja lähetetyistä kirjeistä on allakassa monta merkintää. Valitettavasti itse kirjeiden sisällöstä ei ole tietoja.

Napuen taistelun (1714) jälkeisestä ajasta on Isokyrö mainittu ensimmäisen kerran allakassa 18.1 1722: ”**Kirjoitin veljelleni hra Israelille Isoonkyröön**”. Israel oli kuitenkin palannut kappalaisen virkaansa ainakin jo 1718, jolloin papinkirjoissa on merkintä hänen suorittaneen hautaan siunauksen Liisa Matintyttäreille. Ilmeisesti myös muutkin pappiloissa virassa olevat sukulaiset olivat palanneet kotiseuduilleen, koska 7.3 1722 on merkintä; ”**Kirjoitin kaikille rakkaille langoilleni ja sisarilleni Pohjanmaalle**”.

Napuen taistelun jälkeinen aika oli kyröläisille kärsimysten aikaa. Taloja oli poltettu, miehiä tapettu ja lapsia viety Venäjälle orjuuteen. Kaikki piti aloittaa alusta. Seitsemän vuoden ajan miehittäjä asui Kyröä ja paikalliset piileskelivät metsissä ja nevoilla piilopirteissään. Maata ei paljon pystytty viljelemään

ja ihmiset näkivät nälkää.

Tältä ajalta on papinkirjoissa muutamia merkintöjä mm. **1715 Kenraalimajuri Tzekin majaili miehistönsä kanssa koko kesän Isossakyrössä.** Neljä vuotta Napuen jälkeen 1718 kastettiin täällä 33 lasta. Haudattuja oli samana vuonna 23, joista lapsia oli 16 ja näistä viisi oli kuollut suden syömänä.

Samana vuonna vihittyjen luettelosta voimme todeta Napuen taistelun vaikutuksen. Vihittyjä oli 16 paria joista, leskiksi oli merkitty 11. Vihittyjen luettelosta huomataan myös paikallinen mieskato, koska kuudestatoista vihitystä vain kolme oli paikallisia ja muut kauempaa tulleita. Miehiä oli tullut tänne ainakin Ruovedeltä, Lapualta, Ilmajoelta, Saarijärveltä, Vöyriltä ja Laihialta. Näin tuli sukuihin uutta verta ja uudisrakentajia sodan tuhoja korjaamaan.

Alftanin allakasta koottua 1711-1715

- 1.1 1711 saatoimme minä, hra Nils Aemeleus ja veljeni vanhaa kirkkoherra Märten Gallusta meiltä jonkin matkaa Vöyrille.
- 2.2 matkustin Isostakyröstä kouluun Vaasaan
- 18.2 Iskin itseäni vasenpaan jalkaan Vaasassa kello 4:n aikaan iltapäivällä. (iskeä suonta)
- 7.7 Olin ensikertaa kummina hra John Hiskiuksen lapselle, joka sai nimekseen Johannes.
- 8.8 Veljeni pieni koira, joka oli nimeltään Skälme (Veitikka) purtiin kuoliaaksi Kumsilassa.
- 11.11 Sain tiedon Isoonkyröön, että Vöyrin vanha kirkkoherra Märten Gallius on kuollut
- 14.11 Olin todistajana Pakkalan lampuotin pojan lapsen kasteessa, ja lapsi sai nimekseen Maria
- 2.1. 1712 Olin Turussa korkiasti kunnioitetun isä piispan luona.
- 3.3 Sain väkivaltaisesta kaksitoista korvapuustia, siten vian vasenpaan korvaani
- 4.4 kuoli Laihian pastori kello 10 ja 11 välillä.
- 9.9 sain kotoa kirjeen Turkuun, jossa minulle ilmoitettiin, että rakas isäni oli 22.8 vähän yli yhden iltapäivällä' poisnukkunut Herrassaan.
- 1.10 sain kotoa kirjeen, että autuas isäni haudataan 12.tätä kuuta.
- 22.4 1715 katselin täällä Tukholmassa auringon pimennystä, joka klo 11.00 päivällä oli niin suuri, että koko auringon kiekko oli peittynyt ,niin että myös tähdet näkyivät, tämä pimennys kesti joitain minuutteja.
- 3.4 1715 olin kantamassa hautaan Kokkolan pormestaria hra Forsmania. (Tukholmassa)

Näin jatkui Isonkyrön pappilan pojan Johan Alftanin elämä Tukholmassa ja muualla Ruotsissa Napuen taistelun jälkeen. 1722 rauhan tultua myös hän palasi Suomeen. Suomessa Johan meni naimisiin Pietarsaaren pormestarin tyttären kanssa ja asettui Taivassalon kirkkoherraksi kuten olivat tehneet aikoinaan myös hänen isänsä ja isoisänsä, ennen kuin saapuivat Isonkyrön kirkkoherraksi.

Vielä ohje Johan Alftanin päiväkirjasta tuopilliseen hyvää mustetta:

1. Otetaan 8 luotia väriomenaa.
2. Vihtrillillä 4 luotia
3. Kumia 2 luotia

Nämä aineet hienonnetaan huumarissa hyvin keskenään ja kaadetaan tuopista pulloon, joka täytetään puhtaalla vedellä ja suljetaan sitten hyvin, niin ettei se haihdu, jolloin se kahden eli kolmen päivän kuluttua on parasta mustetta.

Kirjoittelemisiin Tarja Ollila

Käytetyt lähteet

Isonkyrön seurakunnan arkistot

K.J Mielty arkistot

Johan Alftanin muistiinpanot/Suomen sukututkimus seura

Veijo Meri/ Maassa taivaan saranat 1993

JOULUA VANHAINKODISSA

Me käymme joulun viettohon...kaikuu kaiuttimista vanhainkodin käytävillä.

Kuten kaikissa kodeissa, vanhainkodissakin valmistaudutaan joulunviettoon. Jotkut asukkaista odottelevat pääsyä jouluksi kotiin, osa jää viettämään joulua vanhainkodissa, ehkä jo monetta perättäistä.

Ahkerat askartelijat valmistavat lahjaksi sopivia tuotteita, joita vierailijat voivat ostaa kotiin viemisiksi.

Joulukuusen koristelu on mieluinen tehtävä, johon talonväkeä kerääntyy joko koristelemaan, tai neuvoja antamaan. Joulupukkikin saapuu joka vuosi ja tuntee nimeltä useimmat asukkaat, siinä riittää ihmettelemistä pitkäksi aikaa.

Joulu näkyy monissa pienissä asioissa, kuten omaisen sytyttämässä kynttilässä, emännän leipomassa pullapaapassa, ystävän lähettämässä joulukortissa, tai vaikkapa henkilökunnan tonttulakissa.

Tapana on, että joku asukkaista lukee jouluevankeliumin. Jouluhartaudet ja -laulut kuuluvat omasta kirkosta, muutamat pääsevät joulukirkkoonkin.

Kun sairaudet, kivut ja säryt pakottavat vuoteeseen, silloin kotiväen, naapurin ja tuttavien vierailu on paras mahdollinen lahja.

Eri piirit ja järjestöt muistavat vanhuksia jouluna. Pienet tontut ovat aivan erityisen tervetulleita.

Illan hämärtyessä joulurauha laskeutuu vanhainkodin ylle ja on aika toivottaa lukijoille:

Hyvää joulua!

Anneli Nikula

Tarinoita Laurolan kylästä, Sepänmäeltä

Näitä tarinoita Sepänmäen historiasta kertoo ikänsä siellä asunut entinen kirvesmies Lauri Sepänmäki.

*Ala-Turpan meijerikärryt, ne on menny rikki.
Niitä on pykänny Palon seppä ja Kropsunmäen Mikki.
Onko siellä Kropsunmäellä, pannut perunan varret halla,
enkä mä taida Hetuani vaihtaa, joka laulannalla.*

Näin lauleli Kropsunmäen Mikki viime vuosisadan puolella ajellessaan itse tekemissään kärryissä. Mikki asui Isonkyrön Laurolan kylässä nykyisellä Sepänmäellä. Mikki oli ruumisarkkujen ja kärrynpyörien tekijä. Hän asui yhdessä tyttärensä Maija Jussilan kanssa tuvan ja kamarin käsittävässä mökissään. Maija Jussila on kertonut, että kerran yöllä heräsi kovaan paukahdukseen, kun ruumisarkun kansi oli haljennut. Arkut valmistettiin tuvassa ja kun ne oli maalattu, oli arkku laitettu takan eteen yöksi kuivumaan, jolloin kansi halkesi.

Näitä tarinoita Sepänmäen historiasta kertoo ikänsä siellä asunut entinen kirvesmies Lauri Sepänmäki. Hän sanoo, että paikka on saanut Sepänmäki-nimen siitä, kun Haapa-Maijan tuvassa on asunut kylän seppä, joka oli kuollut nälkään suurten nälkävuosien aikaan.

- Kovaa ja karua on elämä ollut tämän mäen asukkailla. Mun isäni osti aikoinaan Rinnan Kustaalta meidän silloisen kotimme. Siellä oli ollut niin paljon luteita, että isä oli veistänytkin tuvan seiniä. Kustaan vaimo Anni oli rumihin pesijä, ja häneltä oli saatu rumihin pesuvettä, että oli saatu luteet häviämään.

Mökit tapiseerattiin aina jouluksi sanomalehdillä. Kliisteri tehtiin ruisjauhoista. Tämä oli tietysti hiirillekin samalla ruokaisaa ja joskus pisteltiin hiiriä kuoliaaksi tikkuvartahilla, kun ne meni seinää pitkin tapetin takana.

Tämä Sepänmäen alue on ollut ennen kyläkunnan yhteinen lammashaka, jossa ei ollut yhtään puutakaan. Ainut puu on ollut Tuomisen lehmahaassa oleva nykyään yli 200 vuotta vanha mänty. Tämä on ollut niin alastonta paikkaa, että Kurun Matti, joka pyhät ja arjet aherti maan kanssa ja teki taksvärkkiä, kävi Perttilän sillan kohdalta kattomassa, jos Sepänmäen kalliolla istuu miehiä, siitä Matti tiesi, että on pyhä. Ne kai pelas korttia ne miähet.

Täällä asui silloin Rotko eli Lahtisaari niminen mies, jonka tupa oli meidän nykyisen pajan paikalla. Rotko oli suuri korttimies. Rotko pelasi monelta isännältä viljat pelloilta. Rotko ryösti myös matkailijoita, jotka tulivat Vaasasta päin. Nämä olivat olleet myymässä tervaa ym. Vaasaan ja toivat kaikenlaista tavaraa tullessaan. Rotkon tuvan päällä oli kuulemma kangaspakkoja. Tämä Rotko tapettiin sitten tuolla nykyisen Heikkilän ja Tuomisen välisessä kujassa, joka oli silloin pidempi. Rotko oli friijannut jotakin naista, josta Mäkisyvän Mattikin oli kiinnostunut ja Matti oli iskenyt

puukolla Rotkon kuoliaaksi. Tämä kuja sain nimeksi "Rakkauden kuja"

Kakarana me peljättihin krääteri Maijan tupaa, kun krääteri Jukka oli tapettu portahille, kun ei myynytkään viinaa halukkaalle. Jukka oli joutunut myllyn rattaisiin ja Maijasta oli tullut mielisairas.

Klokkerossa oli ainakin neljä riittä ja latoja, joita myös pimeän aikana pelättiin. Tehtiin sitä monenlaista pahaakin siihen aikaan.

Kerran oli kylän nuoret päättäneet maalata yöllä Haapa-Maijan tuvan. Maija asui yksinään ja oli kuuro. Punamulta maali oli keitetty ja maalattu sillä tupa ja vielä aitaakin. Tämän punaisen aidan Maija olikin ensin vain huomannut ja sanonut: Nyt on tatanut taivatta verta. Maija ei osannut sanoa S. Hän oli pitänyt tämän kovasti pahana ensin mutta hyväksynyt myöhemmin.

Samaaset nuoret olivat olleet Hahnen kessumaalla. Kun oli tulossa hallayö ja Hahne oli peitelty kessunsa, käytiin ottamassa peitteet pois ja sitten kun ajateltiin, että halla oli tehnyt tehtävänsä, vietiin peitot takaisin. Kessumaa oli ollut kokonaan mennyttä ja Hahne oli sanonut, että piru on käynyt hänen kessuillaan.

Ei nykyajan nuoria voi moittia, kyllä sitä on osattu ennenkin. Kerran oli Ala-Turpan Väinö ottanut kotoaan polttoöljyä pulloon ja päättänyt viedä se Haapa-Maijalle vastalahjaksi, kun Maija antoi hänelle karamallia ja muuta hyvää. Maija ei ollutkaan kotona, eikä Väinö voinut viedä pulloa takaisin vaan tyhjensi sen Sepänmäkisten kaivoon. Tätä kovasti ihmeteltiin ja päiviteltiin. Minä muistan kun mun äitini sanoi, että viimeisen maailman aikana kaikki syvyyden lähteet saastuvat. Selvisihän se kuka oli syyllinen ja kaivo piti tyhjentää perusteellisesti.

Nykyajan keskipolven kyläläiset monet muistavat Kurun Sannan, joka oli touhun nainen. Hänellä ei ollut maata, mutta lehmia hän piti, joskus neljäkin. Vielä oli iso sonni, jolla astutettiin kylän lehmia. Hänellä oli toki kaksi kivinavettaa. Sanna asui yhdessä Esa Paavokallion kanssa. Esa oli lahjakas puhuja ja ammatiltaan kansakoulun opettaja, mutta alkoi viettää ns. boheemielämää. Esa oli niin eläinrakas, että itki kissankin haudalla ja mitään eläimiä ei olisi saanut tappaa. Kerran heillä oli kamarissa vasikkakin sängyn päähän sidottuna.

Monenlaisia vaiheita on tämä mäki elänyt, parhaina aikoina on täällä ollut seitsemän huushollia. Nyt vain pari eläkehuushollia, Latvakosken Siiri ja me.

Lauiolankylän paimenpoikia lähes sadanvuoden takaa. Kuvassa oikealta Jussi Karhu, Verner Ollikkala, Jussi Turppa ja ilmeisesti Anttoni Paavonkallio, jonka Jussi-isä on ottanut kuvan. Kuvasta päätellen pojat on korkeintaan kymmenvuotiaita, Jussi Turppa on syntynyt 1896.

Pojat katselevat vakavan näköisinä venäläisten sotilaiden luita, jotka on haudattu Perttilän talon taakse Yli-Perttilän maalle. Paikkaa sanotaan Haudanmäeksi. Ennen talvisotaa se oli turistinähtävyys. Kun turistit tulivat Napuen patsaalle, he tulivat usein myös Haudanmäelle ja Perttilänmäen pikkupojat Veikko Yli-Perttilä ja Väinö Rullo saivat toimia oppaina. Sotien jälkeen luultavasti vainajat ovat saaneet levätä rauhassa. Olihan sitä sodan todellisuutta nähty liiaksi asti. PA

TAPAHTUI ISOSSAKYRÖSSÄ 2001

Kirkkopolku työryhmä kartoittaa vanhoja reittejä, joita kuljettiin muinoin Isonkyrön vanhalle kirkolle. Anelma Laurila, Reijo Takamaa, Leo Väyrynen, Sisko Mielty ja Juhani Talso vaeltamassa vanhaa kirkkopolkua Laihian Kasinkylästä Isonkyröön. kuva Tarja Ollila

Isonkyrön Vanhan Kirkon viljamakasiinissa oli kesän ajan esillä Tarja Rinnan huopanäyttely "Jotakin muuta"

- Näyttelyn nimi tulee ainaisesta halusta kokeilla jotakin muuta vastapainona tutuille tilaustöille, kertoo Tarja.

Makasiinin vanhat seinät sopivat hyvin taustaksi persoonallisille huopatuille.

Keväällä muutaman vuoden tauon jälkeen järjestettiin Vapaa-ajan messut. Järjestäjänä Kyrön Voiman Urheiluseura. Lola Odysoga juonti muotinäytöksen. Nimikirjoituksen pyytäjiä riitti tunnetun julkkiksen ympärillä.

Ikolan kylän ja Alapään historianpiiriläiset argeologisella retkellä Tuuralan Sikoosalossa ja Ikolanlarvassa. Eväiden nauttimisen välissä oli hyvä kysellä Pohjanmaan museon asiantuntijalta Erkki Salmiselta tietoja Isonkyrön muinaisalueelta. Kuva T.Ollila

Elina Knaapi ja Päivi Ahoketo myyvät Mannerheimin Lastensuojeluliiton pinssejä. MLL:n Isonkyrön osasto täytti tänä vuonna 75 vuotta.

Näin se kyläkuva muuttuu. Kettulan Kauppahuone sulki ovensa pitkään kyläläisiä palveltuaan. Keskeiselle paikalle jäi tyhjät tilat, josko vielä tarvitsijoita sille löytyy. kuva TO

Karhun Ilmari tekemässä vielä viimeisiä ostoksia. Kettulan Kauko lyö tottuneesti markkoja kassaan ennen eläkkeelle siirtymistä. Kuva PV

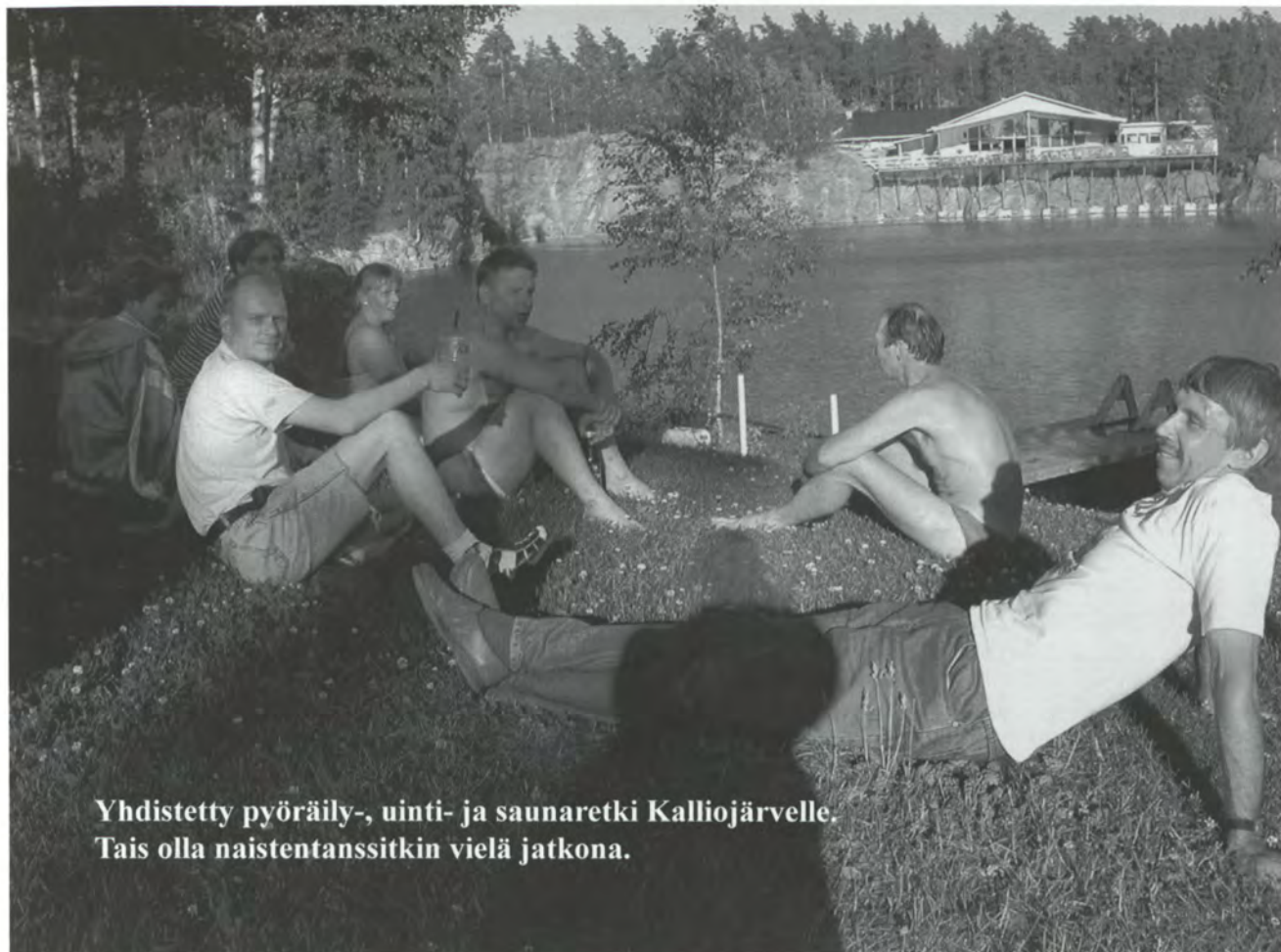

1700-luvun markkinat ovat paikkansa löytäneet alueen kesätapahtumana. Joka kesä väkeä riittää ja kauppa käy. Monenlaisia itsetehtyjä herkkuja löytyy Talson Johannan pöydästä. Eetun tärkein myyntituote oli paappa-Matin kanssa tehdyt kaarnaveneet. kuva PV

Tuuralan Kaffitupa kelpaa moneen toimintaa. Pitkän pöydän ääressä suunnittelevat kylätapahtumaa Nuujan Aulis ja Sirkka ja Ritarin Olavi. Edessä istuskelee Huhtamäen Timo. kuva TO

Isonkyrön Yrittäjien tapahtumia vuonna 2001

Yhdistetty pyöräily-, uinti- ja saunaretki Kalliojärvelle.
Tais olla naistentanssitkin vielä jatkona.

Allasjumppa rentouttaa mukavasti työpäivän jälkeen.
Vähänkyrön ja Isonkyrön yrittäjät plutikoimassa.

Asu ja tyyli kisassa oli vapaa. Hannu Lintala ja Tarja Ollila vertailevat eri aikakauden suksia. Hannun lyyliällä kunYlipään mäkinen reitin hiihti, sai varmasti hien pintaan.

kuvat TO

Tämän vuoden suur tapahtuma oli Seinäjoen Yrittäjäjuhla. Areenaan oli kerääntynyt yli 2000 yrittäjää viettämään yhteistä juhlaa.

Yrittäjiä Laihialta, Vähästäkyröstä ja Isostakyröstä kokoontui illanviettoon ja keskustelemaan päivän polttavista aiheista Isonkyrön Fysikaalisen uusittuissa vapaa-ajan tiloissa.

Kuva PV

<p>Kuljetusliike LAURI YLINEN Ky Hitsauskaasut- ja tarvikkeet Nestekaasua Tervajoki, puh 478 5070</p>	 <p>Ikola Veikko puh. 471 3078</p>
<p>V-M TUOMINEN Oy puh. 06-472 4784, 0400-567 447</p>	<p>Rahti-Kujala Oy Pohjankyröntie 89, 61500 Isokyrö</p>
<p>S & M ERKKILÄ Oy - karjankuljetus - autokorjaamo puh. 471 4133</p>	 <p>KULJETUSLIIKE MARKKO OY</p>
<p>Kuljetus J. Kujala Ky Luhdantie 54, 61500 Isokyrö Puh. 06-472 4566, 0500-365 666 Fax 472 4551</p>	<p>Puutavarakuljetukset Heikki Laine</p>
<p>Olli Riihimäki Oy Puh.0400-662 289</p>	<p>Kalevi Riihimäki - maatalouskuljetukset puh. 0400-263 511</p>
 <p>Juhani Saukko Ky</p>	<p>Heikki Riihimäki Oy Puh. 472 4546, 0400-861 028</p>
<p>J-T STONEA Puh. 471 4019, 0400-660 509 Fax 471 4419</p>	<p>Linja-autoliikenne Jussi Lehtonen - tilausliikenne 06-4713860 0400-797000</p>
 	<p>Kyrönmaan Jätehuolto Erkki Mullola 0400-363 635</p>

Puh. 06-471 3737 • GSM 040-5547332

Aulis Nuuja Oy

61500 ISOKYRÖ

471 4444
0400-664 444

Kirjanpito palvelu V. Kukila

Rantapolku 8, 66440 Tervajoki

Puh. 06-472 4067, fax 472 4066, 0400-561 810

ISONKYRÖN KUKKA JA LAHJA

P. 471 4200

HILKKA HUHTAMÄKI

KYRÖNMAAN SAMMUTINHUOLTO KY SISÄASIAINMINISTERIÖN HYVÄKSYMÄ SAMMUTINHUOLTO

• MYYNTI • TÄYTE JA TARKASTUKSET

VAASA
Liisantie 1
Puh. 322 3465

ISOKYRÖ
Puh. 471 3840
0400-762 195
322 3465

**Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotan asiakkailleni**

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta**

Korjaamo Arto Kuusikko

471 3900, 0400-160 230

*Kiittäen asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta
Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta*

RAKENNUSSTARVIKE KY BUCKMAN & MULLOLA

61500 ISOKYRÖ, puh. 06-471 3362

Palvelemme Isossakyrössä
myös postiasioissa

Avoinna:

Ma-To 8-17

Pe 8-18

La 8-13

*Hyvästä yhteistyöstä
kiittäen sekä
Menestyksellistä
Uutta Vuotta toivottaen*

TOIKAN TILIPALVELU KY

Sirpa Toikka

Toikan Sähkötyö Ky

66440 TERVAJOKI
06-478 5410, AUTO 0400-364 160
Telefax 06-478 5695

Raimo Hakala Ky

Kalkinlevitys- palvelu

KAIVINKONETYÖT • LAVETTIKULJETUKSET
0400-866 576

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
Kiitos kuluneesta vuodesta.*

PARTURI-KAMPAAMO

FIIA

Anne Uusihaka
puh. 471 4220

MUNKIN KAUPPA ja KASVIHUONE

66440 TERVAJOKI, puh. 06-478 5088

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta*

Pauliinan Kukkapuoti

Paula Viljanmaa
Puh. 471 3807

ISONKYRÖN KULJETUS OY

puh. 0500-268 333

- Toyota purkuosat -

Lae-Invest Oy

Laurilantie 7, 61500 Isokyrö

Puh. 471 3333 GSM 0400 763065

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2002*

KYRÖNMAAN OSUUSMEIJERI

Isokyrö, puh. 471 5100

SIIVOUSPALVELU

T:mi Maritta Karhu

p. 040 579 5087

f. 06 471 3376

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Ritaalantie 3, 66440 TERVAJOKI
Puh. (06) 478 7100, Fax (06) 478 5605
www.polyno.fi • email: myynti@polyno.fi

PYÖRÄKORJAAMO T:MI HARRY KARHU

Pohjankyröntie 176 ■ 61500 Isokyrö
Puh. 4713 511 ■ 0400 - 569 808

Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta

Pohjankyrö lehti

puh. 471 5200

Ps. Lahjakorttimme on hyvä joululahja, josta on iloa koko vuodeksi.
Soita meille, niin lähetämme lahjakortin puolestasi.

Hoiva- ja ATK-palvelu

ROMU

Maatalouden ATK-ohjelmat ja koulutus

Jaurintie 591

0400-269 262

OPERAATIO HIUS

Avoinna:

ti-pe 10-18

la 9-14

muulloin sop. mukaan

Marjo-Riikka Rimpisuo

Keskuskatu 2, 61500 Isokyrö

Puh. 06-471 4246

VIRPIN KENKÄ

puh. 478 5990 Tervajoki

Asiamiesposti palvelee sinua liikkeen
aukioloaikoina

Lähikauppias

Valinta Mäkinen

61550 Orismala, puh. 472 4580

Viihdekeskus KALLIOJÄRVI

Isokyrö 0400-667 629

Mahdollisuus uida, kalastaa
tai patikoida.

Talvisin avantouintia.

Mökkimajoitusta.

Meillä onnistuvat pikkujoulut, perhejuhlat,

koulutukset ja

kokoukset.

A-oikeudet

Tanssia harrastaville uudet
tilavat tanssisalit.

Kyrönmaan Rakennustarvike Oy
Tervajoki 06-478 5630, 478 5631

Automyynti Jorma Havina

0400-666 096

JÄTEVESIKAIVOJEN- VIRTSAALARIEN TYHJÄYKSET

Juha Vaismaa

Puh. 06-471 4007, 040-503 5047

Hyvää Joulua ja Onnea
Uudelle Vuodelle

KYRÖN GRILLI-KIOSKI

0400-864 790, 471 4790

Kyröön Parturiliike

Puh. 471 3595

Leikkaukset ilman ajanvarausta,
pitemmät työt varauksella.

GOLDWELL

**KYLMÄ-
SAARI**

61400 YLISTARO
06-474 0644
0400-363 604

HUOLTAA
TILATANKIT, JÄÄKAAPIT, PAKASTIMET, KYLMIÖT
AUTOJEN JA TRAKTOREITTEN KYLMÄLAITTEET

RAUNEX

OMPELUTYÖT,
ASUSTEET,
KANKAAT

RAUNI JA KEIJO
RAATIKAINEN,
RITAALANRAITTI 47

PUUTYÖPAJA

LAHJATAVARAT,
LEIKKIMÖKIT,
TUULIMYLLYT,
ROSKAKATOKSET,
KORISTEKAIVOT.

MYYMÄLÄ

PUH. 478 5408, 0400-864 372
AVOINNA
MA-PE 10-18, LA 9-15

FYSIKAALINEN HOITOLA TALSO & TOIKKANEN

fysikaaliset hoidot ja hieronta, nikama- ja
nivelkäsittelyt, akupunktio
Keskuskatu 2, Isokyrö

Puh. 471 3715, 0400-635 469, 040-727 2811

SÄHKÖASENNUS V. VALTARI

ORISMALA
PUH./FAX 06-471 3934
0400-366 632

SUUNNITTELU - ASENNUS
MYYNTI

Joulurauhaa sekä
Onnea Vuodelle 2002

Studio Mielty

Kaupparaitti 2

PL 23 66441 Tervajoki

Puh. 06-4785441

Helkan Pitopalvelu

Helka Aittanen
65120 Lehmäjoki
puh. 06-472 4295

-erilaisten juhlien ja ruokailujen järjestäminen

Parturi-kampaamo

Enna

P. 06 4713830

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

RADIO- JA TV-HUOLTO
sekä muu SÄHKÖLAITEHUOLTO

Kyrönmaan Elektroniikka

Juhani Kujala, Jussintie 4, 61500 Isokyrö
puh. 06-471 3491, autopuh. 0500-560 411

Joulurauhaa
Vihersuunnittelu
Kirsi Salomaa Ky
Salomaantie 66, 61520 Lehmäjoki
Puh. 472 4205, 0500-868 765

Valokuvausliike
K. J. MIELTY Ky
SISKO MIELTY
Pohjankyröntie 118, puh. (06) 471 3248

www.tili-lehtonen.fi
TILI-LEHTONEN
Jukka Lehtonen

Tsto: 06-4785722 Gsm: 0500-663112
Fax: 06-4785922 Cit: 06-4805722
Email: jukka.lehtonen@tili.lehtonen.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnekasta tulevaa vuotta!*

ISONKYRÖN
KOTISEUTUTALO JOULUAIKANA
Käsi- ja Tilaus- ja
taideteollisuus pitopalvelu
VILLAVINTTI WANHA TUPA
Auki: MA-PE 10-17 Tule viettämään meille
LA 10-15, SU 12-15 tunnelmalliseen tupaan
Löydät läheltä Sinua pikkujoulu sekä
suomalaista käsityötä: yksityistilaisuudet.
Joulukortit ja -lahjat, Teemme tilauksesta
kauniit kynttilät sekä kotoiset ruoat ja
sisustustuotteet. leivonnaiset.
Toivotamme TERVETULOA Joulutaloon

Keittiö-, komero- ja
kylpyhuonekalusteet

Puusepäntiike
KEIJO HISSA

Tervajoki, puh. 478 5052,
auto 0500-668 513, fax 478 5056

TATUN PUB

BILJARDI, TIKKATAULU
PIZZAA JOKA ILTA
OLUTTA, A-OIKEUDET

TILAT VUOKRATTAVISSA
KOKOUKSIIN YM.
TILAISUUKSIIN.

POHJANKYRÖNTIE 139
PUH. 4714 053, 040-5048 773

TERVETULOA

siivouspalvelu
m. paularanta ky
Puhdasta Joulua

YRITTÄJIEN MAATALOUS OY

Matti Paasi

Keskuskatu 3, puh. 472 4588

MARKKA VENYY EDUKSESI

LAIHIA
477 0538

KÖSSIN HALLI

"PALLO ON SULLA, SÄ TIEDÄT SEN"

Kössistä vaatteet juhlaan — työhön, kuumaan — yöhön. Pienestä vauvasta — naisille — isoon mieheen. Lisäksi kankaat, lelut, muovit, pesuaineet, kemikaalit, kengät ja paperit ym. ja edullisesti laihialaisittain.

OY AUTOKOULU
A. RETTI AB

VÄHÄKYRÖ
puh. 478 4363
Autopuh. 0500-567 411

ISOKYRÖ
puh. 471 3636

TÄYDEN PALVELUN RENGASTALO
KAIKKI RENGASALAN PALVELUT

RENGASMESTA
KURIKKA (06) 450 7900, TERVAJOKI (06) 478 5450

*Hyvää Joulua
Onnellista Uutta Vuotta*

**Kyrönmaan
Nuohouspalvelu**

T. Leppänen, puh. 0400-560 253

Matot, verhot ym.
kodintekstiilit
puhtaana kotiovellesi.

Soita 478 4866/0400-865 970

**KYRÖNMAAN
PESULA**

SUSANNA JA ERKKI JÄRVINEN

Palonkylän
parturi-kampaamo
Virpi Palo
Palonkyläntie 17
4714230

**HAUTAUSPALVELU
NIEMI**

Pohjankyröntie 134
ISOKYRÖ
p. 471 3760

**SEO-HUOLTO
LEHMÄJOKI**

Veljekset Mäkyne
puh. 472 4286

0400-867 885 (Arto)

050 326 3845 (Aaro)

**TERVAJOEN
KAUPPAKESKUS**

MARKET TERVAJOKI 4785131

*Toivotan asiakkaileni
Rauhallista Joulua ja
Värikästä Uutta Vuotta*

**KYRÖNMAAN
Tapetti- ja Maalitarvike**

puh. 06-478 5699, Tervajoki

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta
Vuotta*

Ma-Pe 9-21 La 9-18

kellot - korut - lahjatavarat
palkinnot - paristot - korjaustyöt

Palvelemme:
Ma-To 9.00-17.00
Pe 9.00-18.00
La 9.00-13.00

TALOMAALIT

KARI LUOMA
REKIPELLONTIE 9
61500 ISOKYRÖ
040-5540848, 4714110

Suutari Harri Perttu

- kilpikaiverrus
- 25 ja 16 paikk. pikkubussi tilausajoon
Pohjankyröntie 208, Puh./fax 471 3487

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

MeritaNordbanken

TERVAJOKI, puh. 06-478 5031
Aukioloajat: ma 9.00-16.45, ti-pe 9.00-15.45

KULJUN KOTIPALVISTA

Palvituotteet jouluksi

Eija ja Tauno Kulju, Hangastie 128
ISOKYRÖ, p. 471 3195, 040-705 8195

Toivotamme kaikille Hyvää Joulua ja alkavaa Uutta Vuotta

TAKSI

Tarja Hasunen
Tervajoki

06-4785 665
0400-268 088

- Nahka
- Turkis
- Kangas

Ompelimo
Raija Moilanen
Hälväntie 828
66440 Tervajoki
Puh. 06-4781518

Isokyrö

Kädentaito

Marjaliisa Kaarniaho

Kankurintupa ja myymälä
Tuuralantie 778, ISOKYRÖ puh. 4785 963, 4785 463

Tervajoen AUTOHUOLTO OY

Loukontie 5, 66440 Tervajoki

Avoinna ma-pe 8.30 - 17.00

la 8.30 - 13.00

Huolto puh. 4787025, 4785626

Varaosat puh. 4787000

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Varaosat kaikkiin automerkkeihin TOYOTA - SUBARU - HONDA

*Joulurauhaa
ja
Onnellista Uutta
Vuotta*

DIESELKORJAAMO
V. KUJALA

Esan Paja Oy

Lehmäjoki
06-472 4340, 0500-363 834

Kiittäen kuluneesta vuodesta

Tapani Kangas

Puh. 472 4217
Lehmäjoki

KYRÖNMAAN LÄHIVAKUUTUS

Isokyrö 06-471 5300
Laihia 06-477 4150
Vähäkyrö 06-478 4300

ISONKYRÖN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

ISOKYRÖ puh. 471 3467 • VÄHÄKYRÖ puh. 478 4598

*FYSIKAALISET HOIDOT * HIERONTA * KUNTOSALI * UIMA-ALLAS

Kaikki palvelut molemmissa toimipisteissämme.

Kari Mäki

Keskuskatu 3, ISOKYRÖ
Puh. 040-726 3329

LVI-TYÖ S. Keisanen

*kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta
ja toivottaa
Rauhallista Joulua
sekä
Onnea Vuodelle 2002*

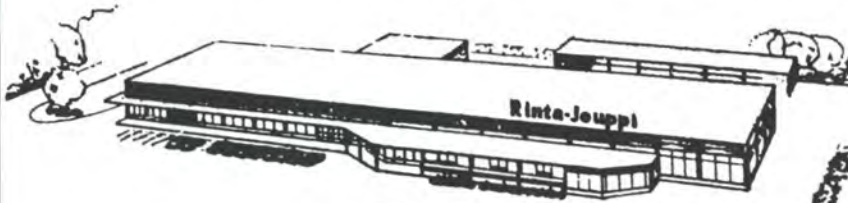
61550 ORISMALA
puh. 472 4673, 0400-366 473

JOHAN

Puh. 472 4798

**KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME
Joulurauhaa sekä onnea vuodelle 2002**

Rinta-Joupin Autoliike
66440 Tervajoki
Puh. (06) 478 7700

Star-Auto Oy

AUTOMYYNTI & MAALAAMO
ISOKYRÖ 06-471 3701, 0500-661 381

✱ Luotettavaa Autokauppaa ✱

Diplomivöhyketerapeutti - Hieronta
RAIMO SIPPOLA - Jäsenkorjaus
- Koppaus

Ulvilantie 95, 61550 Orismala, puh. 472 4601

Maatalous

NOROLAMPI Ky

Tervajoki

☎ 478 5023

Toivottaa Hyvää Joulua ja

Onnellista Uutta Vuotta

**TOLKIN
KAUPPAHALLI**

*Toivottaa
tolkuttoman
Hyvää Joulua*

LAHJAT KAIKENIKÄISILLE!

• Lahjat • Lelut • Kemikaalit • Työkalut •
Taloustavarat ym. ym.

Tervetuloa halavoolle ostoksille!

Tolkintie 17 Puh. 050-597 4591

Avoinna ark. 10-18 la 9-15

Joulukuulla avoinna
ark. 9-20, su 12-18

Iloista Joulua ja Onnekasta tulevaa vuotta

"Kaikki muut taurit
kaffilla paranoo
vaan ei nilikku!"

Tervetuloa kaffille
ja syömään!

TARJANTIN
Kahvikamari

Isokyrö 06-471 3875

GRILLI-KAHVIO
Tarjantti

POHJANMAAN
KONEISTUS **CNC**

Juha Savinainen
PL 2, 61500 ISOKYRÖ
puh. 06-471 3180
0400-849 452
fax. 06-471 3180

TANUN TAVARA

K. Lehtonen

Perttiläntie 603

Puh. 472 4504. 0500-861 165

T:mi Raimo Kaksonen

Vesitorintie 10, Tervajoki

Puh. 478 5276, 040-550 1312

Radio-, TV- ja antennihuolto

 **ravintola
Kirsikka**

Tervajoki Loukontie 6

Sinikka Jokinen 4785770

Lounas ma-la 11 - 18, su 11 - 17
tai sopimuksen mukaan

ad AUTOKORJAAMO

*Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotamme asiakkaillemme*

*Hyvää Joulua ja Onnea
vuodelle 2002*

Auto- ja Konekorjaamo

H Lehtonen

Ikolanlarvantie 2 Isokyrö Puh: (06) 471 3268

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

SAMPO VAKUUTUKSET

KARI LEHTOLA

VAASA-TERVAJOKI

Puh (06) 478 5552

Citikka 332 2223

Loukontie 6

66440 TERVAJOKI

Fax (06) 478 5619

GSM 050 505 0266

Sähköposti

kari.lehtola@sampo.fi

*Siinä, sydämeni, on sinun hiljaisuutesi
sinun juhlasii, joulusi.*

*Ruokouksesi olkoon vain:
valaise minun tallini, joulun lapsi.*

Jumalan Poika, maailman valo.

Kuuntele sydämeni.

*Anna Hänen siunata tämä hetki,
tämä joulu, tämä elämä.*

(Pia Perkiö)

Rauhallista Joulua!

Ylihärman

Säästöpankki

Isokyrö Puh. 06-471 5000

**ARKKITEHTUURITOIMISTO
JUKKA ULVINEN**

Perttiläntie 595, 61550 ISOKYRÖ
puh/fax 06-4724618 gsm 0400-661421
e-mail: jukka.ulvinen@pp.inet.fi

JR
KURIIRI

050-555 5669

0500-261 032

050-532 3111

KULJETUSPALVELU

Nortech Metal Oy

**Tolkintie 21
p. 4714643**

ISONKYRÖN LVI

JUHA ISOSAARI Pohjankyröntie 128, PL 10, 61501 Isokyrö
puh. 471 4190, 040-506 4190

*Huovutustuotteet
Päsinpökkimä*

TARJA RINTA
Pohjankyröntie 233, 61500 ISOKYRÖ
puh. / fax (06) 471 4122 gsm 050 559 6200
E-mail: tarja.rinta@nic.fi

**ERIKOISVARUSTELLUT
LAEN TAKSIT JA
LINJA-AUTO**

0400-363 343
0400-661 388

- Ilmastoidut
- Paarikuljetus
- Pyörätuolikuljetus
- Ryhmät 1X8 ja 1X16

Tapio Lae Oy Isokyrö 4713215

*Joulun toivotuimmat lahjat.
Tule tutustumaan laajaan valikoimaamme.*

**KULTASEPÄNLIIKE
AKI ARO Ky**

Kauppakatu, 66400 Laihia
PUH.06-477 0324

**Hyvää Joulua ja
Onnellista uutta vuotta**

**TAKSI
Seija Leppinen**
pikkubussi 1 + 8
puh. 050-594 4863, 471 3780

- kotitekoista ruokaa ja pullaa
 - lounas arkisin klo 11-15
 - myös grilliruokia
 - tinasotilaita
 - kalastuskortteja
- Puh. 472 4500

- Maatalouskoneiden huolto ja korjaus
- MF, Valtra, JD -traktorien, Sampo, MF ja JD -puimurien sopimushuolto

**KORJAAMO
Heikki Maunuksela**

Isonkyrön keskustassa
vieraskoti LIIESA
viihtyisiä majoitushuoneita
kohtuullisin hinnoin.
Tiedustelut 0400 871 522 Liisa
0400 664 659 Esa
Ps. Meillä onnistuvat myös kokoukset ja pikkujoulut

Sahaus
Terähuolto
Sahausneuvonta
JOKISUUN SAHURI

Mv. Juhani H. Luoma
61500 ISOKYRÖ
Puh. (06) 471 3062

Pohjankyröntie 139, Isokyrö
Puh. (06) 478 8000, fax (06) 478 8020

Isonkyrön Apteekki

- Sinun terveytesi vuoksi!

Palvelemme ma-pe 9-17, la 9-13

Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät ry
Kansikuva: Pirkko Viljanmaa
Taitto: Pirkko Viljanmaa
Painos: 800 kpl
Painopaikka: Painotalo Casper

Pankkipalvelun Uudet Tuulet

Tiliasioinnin
palvelumaksu
jäsenillemme

mk

Liity jäseneksi,
käytä etu hyväksesi
ja säästä selvää rahaa!

KYRÖNMAAN OSUUSPANKKI

www.kyronmaanop.fi

Kiitämme kuluneesta vuodesta

toivotamme

Hyvää ja rauhallista joulua

sekä onnekasta

tulevaa vuotta

AINA EDULLISIA TUOTTEITA JA
YSTÄVÄLLISTÄ PALVELUA
LÄHELLÄ KOTIA

KK-MARKET
HATTUNEN

puh. 471 5900 ISOKYRÖ

Valoisa Joulutalo

UPO
HELKAMA
AEG
CYLINDA

GRUNDIG
ELECTROLUX
AIWA

— stereot — videot — TV:t — pölynimurit
— kahvinkoneet, ym. ym. edullisin hinnoin

ISONKYRÖN KUNNANKIRJASTO

05 PK KOK 2001
ISONKYRÖN jouluku 2001

Leh

01158672X

KYRÖNMAAN

SÄHKÖ OY

25 v.

06-478 5300, 478 5446, Fax
0400 361 644

MAAKUNNAN SUURIN KORISTEVALAISIN VALIKOIMA